

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.— „
neobvezno
Oglaš po tarifu.
Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:
Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36
Podružnici:
Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.
Račun pri pošt. čerkov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 16. decembra.
Državni odbor je večerj dovršil svoje delo ter sestavljal končno seznam volilšč ter imenik predsednikov volilnih odborov za vso državo. Ukaz o razpisu stare Narodne skupščine je bil razglašen 10. novembra in Državni odbor je torej tik ob poteku zakonitega roka, t. j. tekom 35 dni, ki jih odreja člen 53. zakona o volitvi poslancev, končal svojo pripravljalno volilno nalogo.
Kakor znano, pričena vlaganje kandidatnih list z dnevom ko Državni odbor končno določi volilšč. To se je zgodilo z večeršnjim dnem in tozavele ni razglas Državnega odbora je pod današnjim datumom objavljen v Službenih Novinah. Današnji dan je torej prvi za vlaganje list. Zakon tudi odreja zaključni termin, in sicer (po čl. 33.) s 25. dnevom pred volitvami. Rok za vlaganje kandidatskih list teče torej od večeršnjega dne pa do 14. januarja 1925.

Narodni blok je vložil svojo listo za okrožje Ljubljana - Novo mesto danes dopoldne, torej že prvi dan zakonitega termina. Navzlic temu njegova lista formalno ni prva v tem okrožju. SLS je namreč vložila svojo listo že prošli teden, predno je Državni odbor dovršil svoje delo in predno je bilo torej znano, koliko volilšč in katera so odredjena. Navzlic zakonitemu predpisu, da se morajo poleg obeh originalnih izvodov, in torej istočasno z njim predložiti sodišču tudi prepisi, odnosno ponatis kandidatske liste za vsako volilšče posebej in z označbo volilšča je ljubljansko volilno sodišče klerikalno listo potrdilo. Ta postopek se ne krije ne z besedilom, ne s smislom zakona. Ker je bila klerikalna lista potrjena, predno je Državni odbor dovršil določitev volilšč, volilno sodišče tudi ni moglo v zakonitem roku (člen 39.) treh dni razposlati občinam, odnosno volilščem ponatisov kandidatske liste in je tudi v tem oziru nastopila bistvena formalna pogrška. Vlaganje list pred zaključkom dela Državnega odbora izpodbija vsak začetni termin za formalno kandidacijsko opravilo ter daje možnost, da stranke pričnejo vlagati liste že z dnem razpisa volitev, kar je očitno proti duhu zakona: pa tudi proti normalnemu redu volilnega opravila samega. Iz vseh teh razlogov se tudi mi pridružujemo mnenju poznavalcev volilnega zakona, da potrditev prošli tedne vlozene kandidatske liste SLS ne bo držala. Volilno sodišče sicer svojega sklepa ne more menjati in že potrjena lista dobi svoj (in sicer prvo) skrinjico. Toda glavni volilni odbor, ki ima dolžnost, da oceni pravilnost volitve ali pa verifikacijski odbor, ki je pooblaščen, da overi mandat, bodeta morala nepravilnost reparirati, in to na ta način, da ne priznata veljavnosti glasov, oddanih za nepravilno vloženo listo. SLS se je torej s svojim postopanjem izpostavila resni opasnosti, da mandati njenih kandidatov, ki bi jih pri volitvah dobila, ne bodo veljavni. Iz tega mučnega položaja se bo stranka la se težavo izvlekla. Enkrat vložene liste ne more preklicati ali potegniti nazaj in ne preostaja ji skoraj drugo, nego da poleg oficijelne liste vloži še eno rezervno listo z drugimi kandidati.

Lista Narodnega bloka je vložena s skrbno pozornostjo na vse zakonite predpise. Imena kandidatov objavljamo na drugem mestu in prepričani smo, da bodo napravila najboljši vtis. Pod vodstvom nosilca liste zaslužnega in poštvalnega prvoboritelja napredne in jugoslovenske ideje dr. Jerjave sta demokratska in radikalna stranka zbrali na svoji listi moke, ki nudijo slovenski javnosti sigurno jamstvo za trezno, vestno in energično politično in gospodarsko delo v Narodni skupščini. Kandidatska lista Narodnega bloka predstavlja v osebnem in političnem oziru silo, sposobno, da s svojim delom in svojimi uspehi v centrali države dostojno pokaže, da smo Slovenci mnogo važnejši faktor v našem velitem narodu in njegovi državi, nego se to zdi po našem številu in po dosedanjih politiki večine slovenskih poslancev, reprezentirane po klerikalni stranki. Politika SLS in njenih nespošobnih poslancev je potisnila Slovence v lastni državi ob zid. S svojim nesrečnim separatizmom, s svojo indolencio in svojo demagoško frazo je klerikalna stranka zapravila slovenski ugled in ogromno oškodovala izstreljene gospodarske interese. Iztreznenje naroda, ki se je preje zanašal na velikobesedne objube SLS, ki pa sedaj vidi, da je bilo vse le prosta volina prevara, že prihaja. Povsodi raste razpoloženje za Narodni blok, ki predstavlja politiko treznega in poštenega dela, ki hoče slovenski del naroda rešiti iz obče krize s smotreno, na naše

Ugodno razpoloženje za Narodni blok

IZ VSE DRŽAVE PRIHAJAJO POROČILA O UGODNEM RAZPOLOŽENJU NARODA ZA NARODNI BLOK. — KONFERENCE PRI PASIČU. — RAZDVOJENA OPOZICIJA.

Beograd, 16. decembra, r. Kakor je naravno, se vse politično življenje izrpija v interesu za volitve in v volilnih aktih. Dnevno se vršijo konference politikov. Predsednik Pašić se vrlo živahno udeležuje v vsem; navzlic svoji starosti dnevno izrablja po par ur za razgovore s svojimi prijatelji iz stranke, ki ga obveščajo o položaju. Referati, ki jih prejema vodstvo obeh strank Narodnega bloka iz vseh krajev države, dokazujejo, da se situacija za Narodni blok razvija v najbolj-ših pravicah. Akcija za sporazum med radikali in samostojnimi demokrati v p-edinih okrožjih se istotako razvija brez posebnih težav. Povsod prevladuje splošni interes nad strankarskim, in kjerkoli to zahtevajo interesi države in interesi uspeha Narodnega bloka, povsod se ugotavlja volilni sporazum med obojema skupinama, četudi z žrtvovanjem posrednih osebnih ambicij. Poudariti je treba, da niti eno okrožje v državi načelno ni nastopilo proti volilnemu sporazumu med obojema strankama Narodnega bloka. To je treba tem važneje naglasiti, ker opozicijske skupine ne izdaleka ne morejo svojih strankarskih interesov potrditi občin. Zato se povsod igravajo in stopajo v volitve direktno druga proti drugi. Že dosedanj tok volilne borbe je dovolj jasno pokazal, da v Narodnem bloku vztraja večina naroda v naši kraljevini, kar naravno omogoča Narodnemu bloku čim hitreje dovrševanje volilnih priprav, dočim imajo heterogene opozicijske skupine težave z reševanjem slehernega najmanjšega spor-

nega vprašanja. Po mnogih sestankih in volilnih zborovanjih, ki jih je že doslej imela SDS, v raznih krajih države, se vrši velika volilna skupščina samostojnih demokratov v Zagrebu dne 28. decembra, za katero vlada splošen interes.

Beograd, 16. decembra, r. V predsedstvu vlade je danes konferiral ministrski predsednik Pašić z nekaterimi ministri, ki so se vrnili z agitacijskih potovanj. Dalj časa je Pašić razpravljal z ministrom Pribečevićem o kooperaciji Narodnega bloka pri volitvah.

Beograd, 16. decembra, p. Prosvetni minister Pribečević priredi v nedeljo shod v Užicu, kjer bo imel velik govor.

Beograd, 16. decembra, p. Danes je izšla prva številka novega blokasko-komunističnega dnevnika »Naši dnevi«. List ima zelo skromen obseg in je izšel na dveh straneh. Prerokujejo mu le kratko življenje.

DVOJNA MORALA KLERIKALCEV.

Beograd, 16. decembra, r. Kakor se javlja iz Djakova, je škof Akšamović zahteval katoliškemu župniku dr. Matiji Novoselu kandidaturu na listi samostojnih demokratov, in sicer z motivacijo, da je splošno za službo. To postopanje škofa Akšamovića je zbudilo veliko ogorčenje v političnih krogih, posebno še zato, ker se ve, da škof Akšamović proti radičevskim kandidatom v talarju ne postopa tako rigorozno in ker na drugi strani škof Jeglič svoje duhovnike naravnost goni v politično agitacijo.

Zadeva stanovaniskega zakona

ZANIMIVI SKLEPI MINISTRskega SVETA. — POLOŽAJ V ČRNI GORI. — PRED VAŽNIMI ODLOČITVAMI VLADE GLEDE HRSS.

Beograd, 16. decembra, p. Ministrski svet je danes zopet razpravljal o stanovanjskem vprašanju. Po daljši debati, ki je trajala dve uri, se je dosegel sporazum glede stilizacije naredbe vlade, in sicer v tem smislu, da ima o pristojni ministri uporabljati vse določbe stanovaniskega zakona do 1. maja 1925. Ta sklep se ima takoj predložiti novi Narodni skupščini, čim se sestane, da ga potrdi. Minister za socialno politiko ima pripraviti nov stanovanjski zakon, ki ga ima čim prej predložiti novi zbornici v razpravo.

Ministrski svet je razpravljal tudi o načrtu, naj bi vlada izvajala stari stanovanjski zakon, dokler se ne donese in sprejme novi, torej eventualno tudi preko 1. maja 1925., predlog pa je bil odklonjen, ker se le večina postavila na stališče, naj Narodna skupščina pospeši svoje delo in čim prej sprejme nov stanovanjski zakon, vsakor se pred 1. majem 1925.

Ministra dr. Grisogono in Trifković sta potem poročala o svojem potovanju po Črni gori. Vlada je sklenila posvečati naj

večjo pažnjo potrebam te pokrajine. Popraviti bo treba pota, šole, gospodarske naprave itd. Ko sta se ministra razgovarjala s prebivalstvom, so mnogi zahtevali, naj bi se gradila jadranska železnica preko Črne gore. Izvedba te železnice bo pa nemara nemogoča. Zato stopa vedno bolj v ospredje načrt železniške zveze Trebinje-Niškić-Podgorica.

Potem se je ministrski svet bavil z zadevo svetovne razstave v Parizu prihodnjega maja. Davidovičeva vlada je dobila povabilo, naj bi naša kraljevina razstavila v Parizu, kakor večina drugih držav. Blokaška vlada pa ni o tej stvari razpravljala, in tako je padel načrt v vodo. Nova vlada je vzela stvar resno v pretres, da bi bila tudi Jugoslavija zastopana na tej svetovni razstavi, da bi naš svet bolj spoznal. Zdi se pa, da je rok že zamujen.

Prihodnja seja vlade bo jutri popoldne ob 4. Na dnevnem redu je razprava o političnih razmerah na Hrvaškem ter se pričakujejo važni sklepi.

Ninčić o zunanjem položaju Jugoslavije

ZUNANJI MINISTER V PARIZU. — NJEGOVE IZJAVE O AKTUALNIH POLITIČNIH PROBLEMIH.

Pariz, 16. decembra, s. Jugoslovenski zunanji minister dr. Ninčić je večerj posetil političnega direktorja na Quai d'Orsayu La Rochea. Dr. Ninčić upa, da bo zdravstveno stanje Herriota dopustilo da se bo razgovoril tudi s premierjem.

Pariz, 16. decembra, a. »Petit Parisien« objavlja razgovor z jugoslovenskim zunanjim ministrom dr. Ninčićem, ki je izjavil, da ni prispel v Pariz, da bi sklepal nove dogovore, kar je popolnoma nepotrebno, ker se Francija in Jugoslavija itak v vseh točkah strinjata. Prišel je samo zato, da se spozna z voditelji francoske državne politike in da stopi z njimi v čim ožje stike ter jim izrazi neomajano vztrajanje Jugoslavije ob strani Francije. Dr. Ninčić je poudarjal, da sicer komunizem v Jugoslaviji nima nikakih izgledov

na uspehe, vendar pa beograjska vlada nikakor ne bi mogla trpeti vmešavanja tretje internacionale v zadeve svoje države.

Zunanji položaj Jugoslavije — je nadaljeval dr. Ninčić — je nad vse povojen. Sedaj ne obstoje nikakoli nesporazumi med Jugoslavijo in Italijo. V bodočnost odnoša ev med tema dvema državama se more gledati z vsem zaupanjem. Nekoliko skrbni povzroča samo Albanija. Jugoslovenska kakor tudi italijanska vlada sta prepričani, da se treba vzdržati vsake intervencije v Albanijo in zagurati neodvisnost te dežele. Ta sporazum z italijanskim ministrskim predsednikom je naj boljše poročilo za utrditev miru v vzhodni in sploh vsej Evropi.

Iztrezenje med komunisti?

Beograd, 16. decembra, r. Funkcionarji Neodvisne Radničke Partije s Todorovičem na čelu so objavili proglas na člane stranke in na ostalo delavstvo. V proglasu kritizirajo delovanje vodstva

Tekom sinočnjega večera je iz NRJP v Beogradu izstopilo nad 200 članov, ki ne odobravajo pravca dosedanjega vodstva ter smatrajo, da se naj delavska stranka posveti realnemu delu, ne pa revolucionarnim eksperimentom.

Vprašanje popravila vagonov

Beograd, 16. decembra, r. Imenom Industrijske zbornice in centrale industrijskih korporacij sta danes dopoldne dr. Curčin in Popović posetila prometnega ministra in interverirala pri njem glede zaposlenja domačin tvornice za popravilo vagonov v Smederevu, Palanki, Brodu, Kruševcu in Subotici. Delegata sta izjavila, da so se tvornice radi pogodbe z državo opremile z najmodernejšimi stroji in investirale v to svrhu velike glavnice. Ker pa je vlada sedaj pogodbe odpovedala, tvornice niso zadosti zaposlene. Minister Stanić je izjavil, da se bodo predvsem razširile državne železniške delavnice in odsledaj naprej le po potrebi oddajali vagoni v popravilo tudi privatnim tvrdkam.

Začasna odgoditev pogajanj z Avstrijo

REZULTAT DOSEDANJEGA DELA. — V PAVZI DOBE DELEGACIJE IN STRUKCIJE ZA ŠE NEREŠENA VPRAŠANJA.

Dunaj, 16. decembra, s. Danes so bila, kakor je bilo že napovedano, odgodena preko praznikov trgovsko-pogodbeno pogajanja, ki se od 22. septembra t. l. vodijo z delegacijo kraljevine SHS. Posvetovanja komisij, ki so se vršila v 20 plenarnih sejah in več pododborih so obravnavala sledeče: besedilo trgovske pogodbe, tarifni sporazumi v zvezi z ju-

goslovenskim carinskim tarifom, tarifni sporazumi v zvezi z avstrijskim carinskim tarifom, dalje sporazum radi ureditve obmejnega prometa ter sporazum o živalskih kugah. — Pavzo bodo zastopniki porabili za to, da zavzamejo intereso stališče radi še odprtih točk, ter tako omogoči zaključek že zelo uspešnih pogajanj.

Chamberlain pred parlamentom

REFERAT O RIMSKEM POTOVANJU. — ODLOČEN NASTOP ZA ZVEZO NARODOV. — ZAUPNICA ZA ZUNANJO POLITIKO KONSERVATIVNE VLADE V PARLAMENTU.

London, 16. decembra, s. V spodnji zbornici je izjavil zunanji minister Chamberlain z ozirom na Zvezo narodov med drugimi, da se je vrnil iz Rima veliko bolj prepričan o potrebi Zveze ter z večjim zaupanjem v svojo bodočnost. Minister je mnenja, da Zvezo nekateri njeni prijatelji spravljajo v nevarnost, ker zahtevajo v njeni mladosti od nje dejani, ki jih ni zmožna. Pametnejše je, da se napreduje postopoma do onega dne, ko bo ves svet spoznal in priznal, da ima v Zvezi narodov najvišjo instanco.

Glede Zinovjevega pisma je izjavil Chamberlain, da sprejme izjavo Macdonalda, da je nesporazumljenje zakrivilo objavo dotičnega pisma. Nato je minister opravičeval dejstvo, da je konservativna stranka zavrgla angleško-rusko trgovsko pogodbo. Rekel je, da je absurdno misliti, da bi bila pod sedanjimi pogoji mogoča obširnejša trgovina z Rusijo.

Macdonald je med debato stavil vladi vprašanje, ali namerava podpisati členevski protokol ter prosil, da se izjavi radi svojega stališča v vprašanju varnosti za Francijo, Belgijo in nekatere druge manjše države. Nato je izrazil obžalovanje nad stališčem angleške vlade glede angleško-ruske trgovske pogodbe. Spodnja zbornica je nato s 383:132 glasovom zavrnila predlog delavske stranke, da se izreče obžalovanje nad vladno politiko glede Egipta in Rusije.

SOVJETSKA ZLORABA DIPLOMATIČNE SLUŽBE.

London, 16. decembra, v. Nekaj članov zgornje zbornice je interpeliral vlado radi števila sovjetskih delegatov, ki prihajajo po sklepu angleško-ruske trgovske pogodbe v Anglijo. Izjavil je, da pri de tedensko najmanj po 20 kurirjev s številnimi paketi. Dosedaj je pod to pretevzo došlo v Anglijo že 900 Rusov. Ni dvoma, da vršijo ti ljudje na kakršenkoli način protiangleško propagando.

Katastrofa Spancev v Maroku

VSE NJIHOVE POZICIJE OGROŽENE. — PROŠNJA ZA INTERVENCIJO ANGLIJE IN FRANCIJE. — MOŽNOST MEDNARODNIH SPOROV.

Pariz, 16. decembra, z. Po zanesljivih poročilih ni več dvoma, da se je položaj v Maroku za Spance katastrofalno poslabšal. Abi el Kerin dobiva od dneva do dneva več pristavev. Vedno nova plemena se izneverjajo Spancem in prehajajo k upornikom. Tetuan sam, kjer je glavno oporišče španskih čet, je resno ogrožen; železnica je že prekinjena in proskriba mesta in vojaštva z živili in municijo skrajno težavna. Uporniki so se že tako približali obali, da lahko obstreljujejo pristanišče Martin, kjer so doslej izkrcavali španske čete in municijo.

V zvezi s temi alarmantnimi poročili so se širile danes vesti, ki pa niso potrjene, da je namreč španska vlada poslala za intervencijo Francije in Anglije, češ da bi bili ogroženi tudi francoski in angleški interesi, ako bi bila Španija prisiljena Maroko evakuirati. Baje je o tem razpravljala s francoskimi državniki tudi Chamberlain, ko se je na povratku iz Rima drugič mudil v Parizu.

STALIŠČE FRANCIJE.

Pariz, 16. decembra, s. Listi z pozornostjo zasledujejo dogodke v španskem Maroku. »Matin« piše, da francoska vlada ne namerava započeti vojaške iniciative in da je Abi el Kerin celo pripravljen

ostati s Francijo v dobrih odnosih. Vseled tega je morebitnost kakšne francoske akcije zelo malo verjetna.

Vlada je storila vse varnostne ukrepe. Obmejni rodovi so mirni. Francoska vlada je stalno v zvezi z Madridom. Nekaj francoskih bataljonov je koncentriranih na meji. Prehod upornikov v francoski del Maroka ni verjeten.

ITALIJANSKE ZAHTEVE.

Rim, 16. decembra, v. Zdi se, da bo vprašanje Maroka povzročilo mednarodne spore. Danes izjavljajo v pariških krogih, da bo tudi Italija ob priliki izpravitve španskega Maroka stavila zahteve in se pri tem sklicevala na svoje interese v Tangerju. Gotovo je, da bodo druge sile priznale zahteve Italije. Kakor poročajo, se bo pričetkom prihodnjega leta sestala francosko-angleško-italijanska konferenca, ki se bo bavila s temi vprašanji.

Rim, 16. decembra, v. V tukajšnjih krogih krožijo govorice, da se je na konferenci med Mussolinijem in Chamberlainom govorilo tudi o vprašanju španskega Maroka. Z oficijelne strani izjavljajo, da se bo Italija uprla zasedbi španskega Maroka po francoskih četah, če bi Španija to ozemlje izpraznila.

Koncentracija proti Cankovu

Sofija, 16. decembra, i. Kakor doznava naš dopisnik, se položaj v Bolgariji tako postreuje, da je računati s skorajšnjim odstopom Cankove vlade. — Demokrati pod vodstvom Malinova in Kosturkova so se skupno z radikali zedinili proti vladi ter računajo tudi s pristaši kmetске zveze, ki so na zadnjih zborovanjih izvolili v vodstvo zmerneje elemente. Poleg tega se pričakuje tudi pristop socialnih demokratov v novo formirano skupino.

ATENTAT V SOFIJI.

Beograd, 16. decembra, p. Iz Sofije poročajo, da so neznane osebe oddale sedem streliv iz revolverja na državnega pravdnika Duneva in ga smrtno nevarno ranile. Smatrajo, da so atentat izvršili komunisti.

RUSKI MONARHISTI.

London, 16. decembra, i. Veliki knez Ciril je bil v Newyorku sprejet od ruske kolonije z vsemi carskimi častmi. V Palace hotelu je pri sprejemu igrala godba »Bože carja hrani!... V ruski cerkvi se je vršila svečana služba božja. Velika kneginja je obiskala klub bivših ruskih oficirjev, kjer je bila sprejeta kot carica.

VOJNA LADJA V OGNJU.

Rim, 16. decembra, j. V Spezi zasidrana vojna ladja »Andrea Doria« je nočoj pričela goreti. Ob 11. ponoči ognja še ni bilo mogoče pogasiti.

RAZGLAS DRŽAVNEGA ODBORA.

Beograd, 16. decembra, p. Predsedništvo Državnega odbora je sestavilo razglas o določitvi volilšč za vso državo ter o imenovanju predsednikov volilnih odborov ter ga pod današnjim datumom objavlja v »Službenih Novinah«. Z današnjim dnem je torej prišel teči rok za vlaganje kandidatskih list.

Borza

16. decembra:

CURIH: Beograd 7.70, New-York 516.75, London 24.24, Pariz 27.82, Milan 22.27, Praga 15.025, Budimpešta 0.0070, Bukarešta 2.60, Sofija 3.75, Dunaj 0.007280.

TEST: Beograd 34.50 do 34.80, Dunaj 0.0322 do 0.0332, Praga 70.25 do 70.75, Pariz 124.75 do 125.25, London 108.90 do 109.10, New-York 23.15 do 23.25, Curih 449 do 450, dinarji 34.30 do 34.70, dolarji 23.10 do 23.20, 20 zlatih frankov 91 do 92.

DUNAJ: Beograd 1058 do 1062, Budimpešta 96.20 do 97, Bukarešta 558 do 560, Milan 3059 do 3071, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3824 do 3840, Praga 2149 do 2159, Varšava 13.610 do 13.710, Sofija 514 do 518, Curih 13.745 do 13.795, dinarji 1053 do 1059, dolarji 70.460 do 70.890, lire 3025 do 3045.

PRAGA: Beograd 50.50, Dunaj 4.69875, Berlin 8.00, Rim 140.40, Pariz 183.25, New-York 33.90.

BERLIN: Beograd 6.25, Milan 18.00, Praga 12.60, New-York 4.195, Curih 81.21.

NEW-YORK: Beograd 149.52, Rim 431, Dunaj 0.14175, Praga 308.

Kandidatske liste Narodnega bloka za volilno okrožje Ljubljana-Nov mesto

Ljubljana, 16. decembra.

Načelstvo JDS na svoji včerajšnji seji potrdilo ob posameznih okrajnih organizacij sklenjene kandidature JDS na listi Narodnega bloka ter obenem formalno izvršilo od vseh organizacij enotno izraženo željo, da bodi nosilec liste minister dr. Gregor Žerjav.

Ker je z dovršitvijo dela Državnega odbora ter razglasom volišč prišel teči zakoniti rok za vlaganje listov za predstavniki Narodnega bloka danes dopoldne izročili ljubljanskemu deželnemu kot volilnemu sodišču kandidature liste Narodnega bloka za volilno okrožje Ljubljana-Nov mesto.

Sodišče je izdalo o vložitvi predpisani rezerz ter bo na svoji prihodnji seji — najbrže že jutri — o listi razpravljalo in jo, ker o njeni pravilnosti ni dvoma, potrdilo.

Lista se glasi:

NOSILEC LISTE:

dr. Gregor Žerjav, minister za šume in rube, Ljubljana.

OKRAJ ČRNOMELJ.

Kandidat: dr. Niko Zupanič, minister a. r., Ljubljana.

Naměstnik: Karel Müller, trgovec, Črnomelj.

OKRAJ KAMNIK.

Kandidat: Franc Pančur, posestnik, Zgornji Tuhinj.

Naměstnik: Franc Kokalj, kovač in posestnik, Vrhopolje pri Moravčah.

OKRAJ KOČEVJE.

Kandidat: dr. Ivan Sajovic, posestnik in župan, Kočevje.

Naměstnik: Fran Majcen, strokovni učitelj, Ljubljana.

OKRAJ KRANJ.

Kandidat: dr. Albert Kramer, novinar, Ljubljana.

Naměstnik: Dragotin Lapajne, posestnik in trgovec, Žiri.

OKRAJ KRSKO.

Kandidat: Joško Pfeifer, župan, Krško.

Naměstnik: Alojzij Šribar, posestnik, Andro pri Raki.

OKRAJ LITIJA.

Kandidat: dr. Jozef Bohinjec, polravnatelj delavsko zavarovalnice, Ljubljana.

Naměstnik: Valentin Urbančič, privatni nameščenec, Ljubljana.

OKRAJ LJUBLJANSKA OKOLICA.

Kandidat: Fran Zebal, posestnik in trgovec, Rudnik.

Naměstnik: Rafael Ipavec, živinozdravnik, Vrhnika.

OKRAJ LOGATEC.

Kandidat: dr. Albert Kramer, novinar, Ljubljana.

Naměstnik: Dragotin Lapajne, posestnik in trgovec, Žiri.

OKRAJ NOVO MESTO.

Kandidat: dr. Niko Zupanič, minister a. r., Ljubljana.

Naměstnik: Karel Müller, trgovec, Črnomelj.

OKRAJ RADOVLJICA.

Kandidat: Josip Ambrožič, izdelovalec gredež, Ljubno.

Naměstnik: Janko Ravnik, tovarniški delavec, Jesenice.

Polom v Radičevi HRSS

IVAN RADIČ IZKLJUČEN IZ HRSS IN IZ RADIČEVE DINASTIJE. — KAKO JE RADIČ OGOLJUFAL ZAJEDNIČARSKO KOLOVODJE — POSLANEC HORVAT PROTI RADIČU. — PRIČETEK VELIKE DEMOKRATSKO VOLILNE AKCIJE V ZAGREBU.

Zagreb, 16. decembra.

Polom v Radičevi HRSS nastopa sicer umerjeno, a zato s tem večjo sigurnostjo. Postopna dejstva, ki si sledijo, govornijo sama dovolj:

Član glavnega odbora HRSS Ivan Horvat je vposlal beografskemu listu «Vreme» izjavo, da se pridružuje novi Lovrekovičevi stranki, odobravajoč v celoti njen program. Izjavo opravičava z obtožbami proti smrdljivi korupcijski kliki, ki je prodajala seljaške mandate za živila in denar.

V nedeljo se je, kakor znano, v tukajšnjih prostorih «Saveza hrvatskih zemljoradničkih zadruga» vršila konferenca Lovrekovičevih zaupnikov. Poleg zadovoljivih ugotovitev o napredovanju Lovrekovičevega pokreta in načelno designirani kandidaturi se je na konferenci komentirala tudi interesantna činjenica, da je Radičev nečak, dosedaj radičevski poslanec in porodičar Ivan Radič bil nedavno svedčano izključen iz HRSS, iz «Hrvatske narodne zastopstva» in — iz Radičeve familije, ker da je on dal Lovrekoviču podatke o tisočakah, ki jih je Radičeva soproga Maferka dvignila iz strankinega volilnega fonda. Ivan Radič ne bo več kandidiran na listah HRSS. V ostalem bo ista nemila usoda zadela še dvajset dosedanjih poslancev HRSS.

Ali, z nevoljo Radičeve klike napreduje tudi staro Radičovo sleparstvo. Radič je temeljito cigani svoje zajedničarje »republikance«. Lorković, Trumbić, Papratović, Bazala in Polić se za svoje mandate že lahko obrižejo pod nosom. Tako-le namreč pravi današnja radičevska objava v večernih blokaških listih:

Kakor je že bilo javljeno, bo HRSS kandidirala nekatere zajedničarje — to da ne vseh onih, ki so bili prvotno določeni kot kandidati. Poleg tega bodo izpremenjeni tudi kraji, ki so bili prvotno določeni za pojedine kandidature. Tako je izprva bilo sklenjeno, da bo nosilec radičevske liste v Zagrebu dr. Ivan Lorković. Toda to se je spremenilo. Dr. Lorković ne bo kandidiral v Zagrebu, temveč najbrž v Dalmaciji — a ne kot

nosilec liste, nego kot s r e z k i kandidat. V Zagrebu pa bo kot nosilec liste kandidiral dr. Vlado Maček, drugi na listi pa bo bržčas Trnjar. Dr. Ante Trumbić utegne(!) biti nosilec liste v reški županiji: njegov sreski kandidat bi moral biti dr. Papratović, a je kakor iz greda izpadel iz kombinacije. Od zajedničarjev bo morda(!) kandidiran še dr. Krajač, in sicer zbog svoje pripravnosti v finančnih vprašanjih(!). Glede kandidatur dr. Polića in dr. Bazala ni še nič definitivnega sklenjeno, četudi sta bila predložena za kandidata v kakem — provincijalnem srezu...

Tako naglega popra, tolike nesramne ironije in tolike perfidnosti se gospodje zajedničarji gotovo niso nadejali od Radiča, ko so po njegovem diktatu na naglo roko obšli republikanske košulje. Blamirani do mozga stojijo ti monstruozni predstavniki «hrvatske inteligence» pred vso javnostjo kot žive figure ne podobe Radičevega brezkrajnega zvodništva. Zda se prav razume, zakaj je «Hrvat» kot poklicni republikanski organ docela prenehal pisati ognjevitve republikanske članke. Z lažnimi senzacionalističnimi sicer uganja antimonarhistično gonjo, toda meritornega razpravljanja o hrvatskem republikanizmu (z običajnim zaključkom: «živela republika!») je že nekaj dni kraj...

Zda se tudi razume, zakaj je blokaški tisk zadnje dni lansiral glupe romane o nevolji v zagrebški mestni organizaciji SDS. No, dočim se sedaj razkriva poparjenost zagrebških republikancev, se v Beogradu že mudi deputacija zagrebške SDS, ki jo tvorijo predsednik dr. Ljuba Tomašić ter inž. Panjković in agrarni ravnatelj Stevo Stojanović. V Beogradu se dogovorijo z glavnim odborom SDS v veliki volilni skupščini samostalnih demokratov, ki se bo vršila 28. decembra v Zagrebu. Kakor se danes javlja, je deputacija že zagotovljena, da na zborovanje pride voditelj Svetozar Pribečević z ministrom dr. Žerjavom, državnim podtajnikom Vildierjem in še nekaterimi člani glavnega odbora SDS. Nacionalni Zagreb jih pričakuje z vsemi simpatijami!

tih premoženjskih virih in po dobri tradiciji gotovo ugodne predpogoje za tako podjetje.

Kljub temu nič ne dvomimo, da bo tudi to pot madžarski poskus za restavracijo Habsburžanov končal negativno, kakor še vselej doslej. Ka ti jasno je, da države Male antante tudi sedaj še ne morejo pristopiti, da bi se na madžarski kraljevski prestol povrnil član one dinastije, katere odstranitev je šele omogočila naše narodno osvobodjenje in ujedinjenje. Mi se zavedamo, da Madžari baš radi tega toliko tišijo za Habsburžani, ker smatrajo, da bo habsburški kralj vršil in se potencial njihove tridentistične težnje, po zopetni priključitvi onih delov bivše Ogrske, ki so pripadli po nacionalnem pravu sosednim narodnim državam Češko slovaški, Rumuniji in Jugoslaviji. To madžarsko pričakovanje je brezdomno pravilna spekulacija, baš radi tega pa se ne sme obnesti, se ne sme dopustiti habsburška restavracija. Posebno pa sedaj ne, ko je povojni svet še poln eksplozivnih snovi, še poln političnih napetosti, ki so ostale kot nadaljevanje silnih medvojnih nasprotij. Dokler bo med Madžari živela ona generacija, ki je videla po-

prejšnje čase, ki je bila vzgojena v veri, da je Magyarország središče sveta in da tvorijo dežele svete ogrske krone» takorekoč od vekoma do vekoma neločljivo in nerazdružljivo enoto. Ta generacija se z obstojem stanjem ne bo iskreno sprijaznila nikoli; nismo optimisti niti o bodočem rodu, ali nekaj spremembe bo nedvomno čas vendarle prinesel. Na drugi strani moramo tudi počakati, da se pri nas samih dovrši duševni preobrat in zavzame dovolj široke dimenzije. Doslej pa je med nami, žal, še vse preveč nezavednih zavedencev, ki ne vedo, ne kod ne kam, in bi se dali zaplesti po fatimorani srečnih normalnih razmer predvojnega preteklosti v mreže po načrtih madžarsko-habsburških reakcionarjev. Nove generacije je treba povsod, na njej stoji najkrepkeje stavba naše narodne bodočnosti.

Kakor pri nas, blizu tako so razmere tudi v Českoslovaški in Rumuniji in pravisto nezaupanje napram Madžarski in restavraciji Habsburžanov vlada tudi v teh dveh zaveznikih državah. Zato ni dvoma, da bo iz Prage in Bukarešte prišel enak odgovor na Andrássyjeve napovedi, kakor iz naše kraljevine.

Težave levičarskega režima v Franciji

Pariz, 11. decembra.

Nad radikalno - socijalističnim kabineto gosp. Herriota se zbirajo vedno nove težave. Pri obisku angleškega zunanjega ministra Chamberlaina v Parizu dne 5. t. m. se je trenutno zdelo, da je mednarodni položaj francoskega levičarskega bloka ojačan. Govorilo se je celo, da se ustanovijo angleško - francosko - belgijske obrambne zveze. Toda izid nemških volitev in verjetnost, da prevzame vlado v Nemčiji desni blok, je omajala vero v pravilnost današnje francoske politike. Tudi sam gosp. Chamberlain se je potožil s povesotljivim demantijem. Tekom svojega bivanja v Rimu je svaril dopisnike francoskih listov pred prenapljenim optimizmom. Gotovo je, da bodo britanski dominijoni po takem izidu nemških volitev še nerajši privolili v ženevski garancijski pakt. Toda ravnotako verjetno je, da bodo odklonili tudi francosko - belgijsko - angleško obrambno zvezo. Britanski imperij ne namerava prevzemati predalekosežnih mednarodnih obveznosti...

Za Chamberlainom se je oglašal angleški zakladni minister Churchill, ki je v zbornici jasno označil stališče svoje vlade napram predeumu vprašanju medzaveznikih dolgov. Velika Britanija ni bila pripravljena odpisati svojim evropskim zaveznikom dolg, ki so ga pri njej nareddle tekoni svetovne vojne, toda le pod pogojem, če bi tudi Amerika odpustila angleški vojni dolg. Ker pa Amerika ne mira o tem ničesar slišati, bo morala tudi Francija in ostale zavezniške države Angliji isto letno vsoto, ki jo ta plačuje Zelenjnim državam. Francija se ravno zljaj pogaja po svojem delegatu Jusseraudu glede ureditve svojega dolga v Ameriki. Zato ji je skrajno nerajno Churchillovo opozorilo, da bo treba misliti na to, kako potolažiti še angleškega unika.

Notranji franco-ki položaj se tudi ne razvija povoljno za gosp. Herriota. Nacionalni blok se konsolidira in doslej opazujoči Polnecarč. ki je prepustil vsa vohotja opozicije Milleranda, je stojel iz rezerve in je zavzel odkrito stališče proti politiki današnjega režima. Zl. se, da se desnica pripravlja na odločilne naskok. Celu Loucheur, ki je doslej polpiral levi blok, se mu je začel izneverjati. V zunanepolitiki obseku zbornice se je izjavil proti ukrepiju polaništva pri Vatikanu, s čimer si očitno želi zgraditi most k desnici in v ugodnem trenutku svojo skupino omogočiti novo v. četo, kjer bi menda on sam prevzel predsedstvo vlade.

Afera volilnih fondov tudi prizadeva hude proglaševce socijalističnim radikalom. Komaj je bil v parlamentu napaden sodanji trovinški ministri Caynaldi, da je l. 1919. prejel poljuro iz volilnega fonda reakcijskih industrijcev, katere danes napada, že se je pojavil nov, bujni ožitek glede denarnih virov levičarskega bloka. Nacionalistični list «Liberté» namreč dolži najrazvrednejše glavo vlade — večer ne «Quotidien», da je prejelo 20 milijonov frankov od boljševiške vlade. Dasi izgleda zadeva neverjetna, naravno monstrozna, vendar priča, da pričenja desnica ogenj iz največjih topov na vlado gosp. Herriota.

Da se opere očitka paktiranja z bolj levizmom, je vlada ukrenila precej enerzične ukrepe proti komunistom. Začela je izganjati iz Francije inozemske komuniste, razumščati komunistične krožek, odstavila je par komunističnih županov, stotnika Sadoulu postavila pred vojno sodišče v Orleansu in prepovedala komunistično manifestacije. Pri debati o komunistični interpelaciji 9. t. m. je Herriot naslovil na komuniste to-le besede: «V naši državi zmernosti in razuma vi niste sposobni, da dosežete mase delavcev in tudi ne

Königsmark

Sreda zadnji dan I del
Kino Ideal.

kmečke množice. Vi ste nezmogni, da spremenite francoski red. Vi morate umeti izživati nered, toda mi tega ne maramo. Mi tudi ne maramo preživljanja krvi, kajti taki nesramni poskusi na li imeli druge posledice, kot da ponovno privedejo na krnilo reakcije.

Socijalisti, ki podpirajo vlado, se trudijo ovreči trditve desnice, da obstoji v Franciji komunistična nevarnost. Tako je njihov govornik Combarre-Morel pri omenjeni debati pokazal s prstom na komuniste in je vzkliknil: «Ti-le da so nevarni? Pojmite no! Mi smo dovolj blizu njih, da moramo negotoviti nazadovanje njihovih idej v narodu. Komunistem nazaduje na celotnem svetu. Poglejte, kaj se je zgodilo z njim včeraj v Nemčiji? Nato je primerjal poblešno zadržanje komunistov v zbornici z hohotljivim tonom njihovega tiska, ki piše n. pr. take-le reči: «Mi nič več ne upamo v osvojitve možganov. Zato pošljemo s puško v posteljo na ulice. Vse to je po mnenju socijalistov znak propadanja privlačne sile komunizma.

Zbornica je z veliko večino odobrila vlado politiko napram komunistom. Vprašanje pa je, če bo ta lekcija kaj zalegla pri komunistični internacionali, ki se je s svojim dosedanjim nesmiselnim početom izkazala za najboljše zavezdnico najhujše reakcije, o čemur zelo zgovorno pričajo balistične dežele, Madžarska, Italija, Bolgarija, Španija itd. Ali se ne ponovi ista igra tudi v Franciji?

Politične beležke

+ Volilni shod Narodnega bloka v celjski okolici. Na 15. t. m. ob 20. uri je sklical g. Vinko Kukovec v prostornem gostilno g. Permoserja v Gaberju pri Celju vse one volilce, ki se hočejo posvetiti agitacijskemu delu za Narodni blok pri bodočih skupščinskih volitvah. Dvorana je bila napolnjena ter je vladala ves čas volilnega sestanka najlepše razpoloženje, ki nudi garancijo za lep uspeh v celjski okolici. Predsedoval je shodu g. Kukovec, udeležili so se ga pa zastopniki vseh stanov in pristajali raznih narodnih političnih organizacij. Soglasno so sklenili, da gredo pri skupščinskih volitvah v boj za Narodni blok.

+ Burni prizori v državnem odboru. Državni odbor je v pondeljek popoldne zaključil zaenkrat svoje poslovanje in je prihodnja seja napovedana za 20. januarja 1925. O pondeljkovi poslednji seji so posredni listi prinesli poročila, da je bila posebno burna, ker je dr. Maček nastopil proti Ljubi Jovanoviću. Poročila so resnična in toliko, da je Ljuba Jovanović vstal proti dr. Mačku in dr. Holobcu z utemeljenimi užitki, da sta ob preveliki potrebnosti državnega odbora vsiljevala svoje partizanske interese tistim, se ne omejevali na to, da sta ob preveliki potrebnosti državnega odbora vsiljevala svoje partizanske interese tistim, ki niso bili direktno zainteresirani, temveč tudi onih, kjer nimajo ničesar iskati. Zato se vprašanje volišč dva dni ni moglo rešiti. Nadalje je Ljuba Jovanović trgal, da se v poslovanje Državnega odbora vmešavajo ljudje, ki z Državnim odborom nimajo nikake zveze. V pisarni Državnega odbora se namreč koncipirajo spisi radičevskih strankarskih priateljev, vsebnajo njihove čisto strankarske zadeve. Postopanje dr. Holobca je imelo za posledico, da je bil, kakor smo že včeraj poročali, izločen od nadaljnjega sodelovanja pri določevanju volišč za Dalmacijo.

+ Akcijski odbor SDS v Kragujevcu je publikiral vrlo simpatično proclaz na demokrate tamnega okrožja. Uvodoma poudarja, da je v teh usodnih časih največja in sveta dolžnost delovati na navedenju državnega edinstva troimanskega naroda: zato poziva vse patriote, da iznad ovkih strankarskih interesov dvignejo nepolitno lubezen k narodnemu in državnemu edinstvu. Proglas obžaluje, da je Ljuba Davidović krenil na naporno pot in se dal zaplesti od onih, ki ga neprestano slepijo in so v svoj mržnji proti državi pod plaščem njegove navičnosti pošakali zveze z največjimi našimi sovražniki. «Mi stojimo odločno na programu demokratske stranke: To je ena država, en narod: Srbi, Hrvati in Slovenci so istokrvni bratje in imajo v tej državi enake pravice, enako svobodo, enake dolžnosti. Ustani voditelj Samostalne Demokratske Stranke je v svojem govoru jasno povedal, da je danes največja bries vseh rodoljubov, da se obzira državno edinstvo. Proglas končuje s pozivom, da se pravi srbijski demokrate do zadnjega priključijo Samostalni Demokratski Stranki, ki edina verno živa demokratski program. Proglas se podpisali v imenu Kragujevaškega okoliškega odbora SDS tamonajši najizrednejši mož. Predsednik današnjega odbora SDS za Beograd dr. Dragutin Radišić bo tedni mirnoli v Kragujevskem okrožju več konference, SDS se v Srbiji utrjuje od dne do dne in z močno ofenzivo pridobiva ne le doseženi davičevske temveč tudi ostale srbijske nacionalce, ki se doslej niso mogli opredeliti niti za radikale niti za Davidovića. Ime voditelja Svetozarja Pribečevića uživa danes v vsi Srbiji največjo popularnost in najtoplejša simpatija.

Iz demokratske stranke

Iz okrožnega tajništva JDS za Notranjsko.

Naprosimo vse krajevne organizacije in poverjenika logaškega okraja, da prijavijo vse potrebno v amisu naše zadnje okrožnice za sestanke, ki se vrše v sledečem redu:

Dol. Logatec: 18. decembra ob 17. v gostilni g. Tollarzi (OT Pavlovčič).
Grahovo: 22. decembra ob 19. v gostilni g. Ogrinec (OT Pavlovčič).
Iga vas: 26. decembra ob 19. v gostilni g. Tomšiča (OT Pavlovčič).
Nova vas: 27. decembra ob 19. v gostilni g. Lavriča (OT Tavčar).
Stari trg: 28. decembra ob 19. v gostilni g. Benčina (OT Tavčar).
Borovnica: 28. decembra ob 19. v gostilni g. Dmalerja (OT Pavlovčič).
Planina: 29. decembra ob 19. uri v gostilni g. Kante (OT Tavčar).
Begunje: 30. decembra ob 19. v gostilni g. De Toni (OT Pavlovčič).

Pred desetimi leti

13. do 17. decembra 1914.

Unik celokupne ruske armade. — Beograd zopet srbski. — Srbski plen.

Silna bitka okrog Lodza se je nadaljevala z nerazmaknito srditostjo. Dne 13. decembra so Nemci koncentrirali svoje napade na ruske pozicije pred Loviczem, hoteli se za vsako ceno polastiti tega mesta. Toda Rusi so se trdovratno branili ter se celo s protinapadi zaganjali v Nemce. Šele dne 15. decembra so Nemci severno od Lovicza toliko napredovali, da so dospeli do utrdb ob mošti brez Brno ter jih na večer zavzeli. Sedaj se Lovicz sereda ni mogel več braniti in v noči od 15. na 16. so po odstopu Rusov nemške čete vkrakale v mesto.

Toda ruski unik pri Loviczu je bil že v zvezi z osorno spremembo na celokupni fronti med Karpati in Vislo pri Ilowu. Ko je Nikolaj Nkolajevič tekom silovitih bojev v decembru spoznal, da ima opraveka na le s celotno avstro-ogrsko armado, marveč tudi z veliko večino celokupne nemške vojske, je uvidel, da ni pametno nastaviti se toliki sili na neugodni štiri Lovicz - Piotrkow - Krakow - Karpati, marveč se je napolod odločil, da se z vseni armadami umakne nekotilo nazaj, posebno na najbolj eksponiranem južnem sektorju. Oskrbila se je to pokazalo potrebno, ko so dne 12. decembra Avstrijci vdrlj preko Karpatev in pri Novem Soncu otročali levi ruski bok znanodopoljske armade. Tedaj so se dne 12. in 14. decembra Rusi prišli umakniti na vsem delu bojne črte v zapadni Galiciji ter v južnozgodnji Ruski Poljski. Dne 15. decembra so se Rusi na vsot štiri umaknili. Toda Nemci in Avstrijci so se začeli, da je ruska vojska, naobito v centru in v južnem sektorju, še povsem nepremakana, in da je le vsled omejenosti na krilih potrebna umaknitelj. Rusi so se na juzu umaknili samo do spodnji Dunajca in Bala, njegovega pritoka, proti Avstrijem, ki so prodrali preko Karpatov, pa se je na severnem vrzahu že zbirala nova vojska. Severno od Visle so se Rusi umaknili na Nido in za Pilico, tako da so morali Nemci 16. decembra zasedli Piotrkow dolim so sledečena dva Avstrijci preko Novoselomskega dospeli pred Przedborz. Dne 17. decembra so Rusi opustili tudi svoje pozicije pri Rzeszyu ter se odmaknili nekoliko proti vzhodu.

Tako se je sredi decembra celokupna ruska vojska med Ilowom in Vislo in karpatskim grebenom pri Novem Soncu umaknola nazaj proti vzhodu dasi ne za daleč. Njena nova poročila so se nahajale za Rown, Pilico, Nido in Dunajcem.

Na to se najti, da je bil to ruski unik velik uspeh za Nemčijo in Avstro-ogrsko. Ruska armada je bila alcer že poroklietana, kakor omeila sami nemški komentari, ali fakti to bil kljub temu, da se je umaknola po bitki, ne pred njo, kakor je bila stvar na pr. koncem septembra in začetkom oktobra. Dalekosežen pomen ruskega umika sredi decembra se do pričetka s silnim pomenom bitke ob Marci, kakor se je v tej poročili Francozom, ustaviti Nemce ter vso njihovo celokupno armado nazaj ter omogočiti za vedno pobod na Pariz, prae tako se je sedaj Nemcem poročilo, ustaviti silno rusko ofenzivo, prisiliti Ruse k umiku ter istotako za vedno omogočiti zmagovit pobod na Berlin, Dunaj in Petro. Vojni dosežki na vzhodnem bojišču v sredi decembra pomenijo tedaj važno razdobje v zgodovini svetovne vojne.

Na srbskem bojišču se je nadaljeval polom avstro-ogrsko vojske. Zadnji ostanki avstrijskih čet so bežali preko Save in Drine in že dne 15. decembra ni bilo v vsi severozgodnji Srbiji med Savo in Drino niti enega obrambenega avstrijskega vojske več. Le okrog Beograda so se Avstrijci umaknili podzemlje, toda dne 14. decembra so morali tudi tu preko Save in Donave in sledečega jutra dne 15. decembra je stari kralj Peter na čelu zmagovalne vojske vkrakal zopet v Beograd. S tem je bil končan avstrijski pobor v Srbiji: ob njegovem zaključku dne 16. decembra so imeli Srbi novih 60.000 človekov, brez ranjenih in bolnih, 128 topov, 70 strojnih pušk in obilo raznega drugega vojnega materiala.

Na zapadnem bojišču so se iz običajnega pozicijskega bojevanja baš sredi decembra na več mestih razvili večji boji, ki so jih povzročili skoro vse lokalni francoski ofenzivni umiki večjega ali: večjih soredomb niso prinesli.

Nov restavracijski poskus Habsburžanov?

Madžarski politik grof Andrássy je imel te dni velik govor, v katerem je ne samo označil svoje stališče napram Habsburžanom ter se določno izrazil za takojšnji njih povratek in kronanje Otona II. kot zakonitega kralja države sv. Stefana, marveč je napovedal tudi večjo, doma in v inozemstvu zasnovano akcijo, ki naj neposredno izvede zahteve madžarskih legitimistov. In radi tega je potrebno, da javnost Male antante o emancipaciji madžarskega legitimista izreče svoe mnenje in baš vsled tega ga bo prav gotovo zares izrekla.

Morda je Andrássyjeve govor poskusni balon, ki naj po odnevu, katerega bo nedvomno povzročil po Mali antanti, pokaže, kako stoji politični barometer v srednjem Podonavju in kakoga sprejema je Habsburžanom eventualno pričakovati. Andrássy napoveduje, da se bo začela pred vso evropsko javnostjo smotrna propaganda za povratek Habsburžanov; nedvomno se s tem obeta akcija madžarske aristokracije, ki ima po svojih boga-

Ljubljancankam

najbolj priljubljeni glasnik igralce e

ALFONS FRYLAND.

Naši kraji in ljudje

Vladarska dvojica na solunski fronti

Svoje drugo potovanje po južni Srbiji je kralj porabil, da si je ogledal tudi znamenita bojišča iz svetovne vojne na solunski fronti. Kralj se je v nedeljo jutraj neopazeno odpeljal s kraljico iz Skoplja v Gradsko, odkoder je s svojim spremstvom v avtomobilih nadaljeval vožnjo skozi opasno in mestoma skoro neprebratno ozemlje proti Bitolju v bližini grške meje. Pot je šla v mraku tudi skozi zloglasno in skrajno nevarno Babuno, kjer so morali avtomobili zmagati velike tehnične težave. Vladarska dvojica se je malo časa zadržala v Bitolju, tem najjužnejšem mestu naše države, ki je bilo prvič porušeno med svetovno vojno, drugič pa ob priliki strašne eksplozijske katastrofe l. 1922. Krenila je namreč takoj proti Dobrovrenu in Skočivru, od tam pa po strateški poti naravnost na nekdanje pozicije znamenite solunske fronte.

Na brito Jelaku so vozili avtomobili čisto mimo rovov, v katerih so se vršili leta 1918, za časa prebitja solunske fronte strahoviti boji na nož med Srbi, Bolgari in Avstrijci. Cele gomile zapuščene in pozabljene munice leže še vedno tamkaj. Samo na enem kralju sta ležala preko dva vagona municije vseh vrst. Jelak sam je gosto zaraščen z jelovino, z njegovega vrha pa se nudi krasen pogled na zgodovinsko znameniti Kajmakčalan, kjer je prišla zmagovalna velika srbska ofenziva proti bolgarsko in avstrijsko-nemški armadi, ki je končala z osvoboditvijo Srbije in tudi naših pokrajin. Kajmakčalanovi vrhovi so bili popolnoma beli in pokriti deloma z večnimi ledeniki. Na enem izmed njih pa se nahaja kapelica, katero je postavil kralj Aleksander svojim padlim junakom za osvobojenje. Na vrhu Jelaka je kralj poiskal tudi svoje štatorišče in hišico, v kateri je prebival za časa solunske fronte. Našel jo je v strašnem stanju. Ostale so namreč samo še razvaline prejšnjih zidov. V nekem kotu so ležala bronasta vrata peč, ki so jih na kraljevo zahtevo odpeljali v njegov dvorec v Beograd. Kralj je razkazoval kraljici brda in pozicije, iz katerih je prišla solunska ofenziva in razložil razvoj vseh zgodovinskih bitk na tej fronti.

Popoldne se je vladarska dvojica podala v mestece Bač, kjer se je nastanil kralj po prebitju solunske fronte in zavzetju Kajmakčalana. V njegovem nekdanjem dvorec je nameščena sedaj osnovna šola. Gojenci so priredili vladarju navdušene ovacije. Od tam se je odpeljala kraljevska dvojica v Kenal proti Bitolju. Ker se tu križajo ceste, je kralj zaprosil nekega Turčina, naj se pelje z njim kot kaviro. Pred Bitoljem se je vladar zahvalil Turčinu in ga bogato nagradil. Vzradoščen Turčin je šel v tem trenutku zvedel, komu je kazal pot in izjavil, da še nikdar v življenju ni imel toliko denarja. V Bitolju je ljudstvo medtem napolnilo vse ulice, skozi katere so imeli voziti kraljevi avtomobili. Le z veliko težavo so se mogli preriti avtomobili skozi goste šepirje in tropelje, kjer je kralj prenočil. Popoldne se je odpeljal kralj prek Lepa zopet v Skopje, kjer namerava proslaviti svoj današnji rojstni dan. V Prilepu je potoma posetil tamošnja

gimnazijo, kjer je priredila sokolska mladina vladarski dvojici na čast sokolske vežbe. Kralj in kraljica sta pri tej priliki podarila gimnaziji 5000 Din, da bi mogli dijaki vršiti ekskurzije po južni Srbiji in prirediti po raznih krajih sokolske predstave.

Leo Stukelj na Finskem

Iz finskih listov posnemamo naslednje zanimive podatke o bivanju in nastopih g. Leona Stuklja na Finskem.

Vse finske časopise je polno navdušene pohvale nad sijajnimi nastopi našega olimpijskega telovadnega zmagovalca Leona Stuklja in naglašajo, da je Stukelj pokazal s svojo telovadbo nekaj čisto novega, česar Fini do sedaj še niso poznali. Od vseh telovadnih mojstrov, ki so kdaj nastopili na Finskem, imenujejo Stuklja najznamenitejšega in ga nazivljajo jugoslovanskega Nurmija, Ritola, Steenrosa itd.

Prvi nastop je imel g. Stukelj dne 23. novembra v Viborgu. To mesto ima najboljšje telovadce Finske in prvence v lahki atletiki. Od uspeha v Viborgu je bila tudi odvisna zmaga sokolskega telovadnega sistema, ki ga je zastopal brat Stukelj na Finskem. Kljub temu, da naš šampion na bil dovolj treniran in ga je mučil še »Hexenschuss«, pa je dosegel popoln uspeh. Ljudje so bili fascinirani, zlasti še, ko se mu je nekaj vaj izredno posrečilo. Zvečer se je vršil banket in so mu izročili v spomin krasno palico s srebrno ključko, monogramom in znkom društva »Reipas«. Sportni list v Helsingsforsu je prinesel dolg članek in Stukljevo sliko — razgovor v opori na Jugo. Zetako po prihodu na Finsko so ga fotografirali. Viborški največji časopis je objavil na prvi strani stvaren in navdušen članek ter kritiko o prvem Stukljevem nastopu. 16 telovadcev je takrat tekmovalo in vršila se je tajna kvalifikacija. Kljub indisponiranosti je bil Stukelj za deset točk pred najboljšim. Na vsakem orodju in napravil na silno moledovanje po dve vaji. Listi naglašajo, da je bila vsaka vaja, drža, zakroženost celota, prekrasna in inteligentna forma, in da je opaziti v mojstrovem nastopu izreden temperament.

Enake in še večje uspehe je dosegel v mestih Joensuu in Helsingsforsu. V Joensuu so bili nabiti veliki plakati, na katerih je bilo napisano z velikimi črkami njegovo ime poleg reproducirane slike. Po mestu so nosili reklamne deske z njegovim imenom in sliko. Joensuu leži severovzhodno od Viborga, kakih 800 kilometrov od Helsingsforsu. Stop se je vršil v gledališču, ki je bilo nabit polno. Navdušenje velikanske. Publika je čutila, da je sokolski sistem povsem drugačen in boljši od nemškega in je prirejala Stuklju viharne ovacije. Nosi ga je tudi po dvorani. Izročili so mu šestuljo s šestimi srebrnimi žlicami, nakladno pa še eno diplomu iz srebra, ki do takrat še ni bila gotova. V soboto,

dne 29. novembra se je odpeljal Stukelj v Helsingsfors, kjer so se ponavljale ovacije. Naslednjega dne so mu bili predstavljeni finski šampioni, ki bivajo v Helsingsforsu, med drugimi Steenros in Kohlemainen; Matti Talla je žal že umrl. Po povratku v Viborg je na banketu izročil Stukelj najboljšemu telovadcu sliko našega slikarja Božidarja Jakaca kot dar Novega mesta. Časopisi so podrobno poročali o tej ceremoniji. Po eno sliko je izročil tudi v Joensuu in Helsingsforsu. Finske časopise naglašajo s strokovnem ocenjevanju sokolskega sistema telovadbe, da do sedaj še noben Finec ni delal takih vaj, še manj pa v taki kombinaciji. S Finskega je odpotoval Stukelj po zmagovalni turneji v Reval in Varšavo, od tam pa nazaj v svoje rodno mesto, v Jugoslavijo.

Zaščita stanovanjskih najemnikov

V ponedeljek se je vršil »Pri Mraku« v Ljubljani sestanek zastopnikov strokovnih organizacij državnih, poštinskih in privatnih nameštencev, železničarjev, upokojencev, obrtnikov itd. O posvetovalni smo prejeli od udeležencev organizacij naslednje poročilo:

Na sestanku se je obravnavalo stanovanjsko vprašanje z vidika namere, da naj s 1. januarjem 1925. preneha veljavnost stanovanjskega zakona in da organizacije hišnih posestnikov skušajo z anketami in drugimi sredstvi ustvariti razpoloženje za ukinitve zaščite stanovanjskih najemnikov. Na sestanku se je sklenilo, oziroma ugotovilo:

1.) Ohsloja se postopek pri sklicanju in potekanju ankete, ki se je vršila dne 6. decembra pri velikem županu ljubljanskem, pod predsedstvom načelnika oddelka za socialno politiko g. dr. Goršiča. Anketa, ki je bila sklicana z objavljenim namenom »sporočuma«, je dobila izrazito obliko hišnih lastnikov.

2.) Iz postopanja, kakor je bila anketa sklicana in kakor se je usmerjal njen potek, je očitno, da naj bi se bila končala z rezultatom za hišne lastnike, pod plaščem nekakšnega sporazuma, ki bi zanje stvarno ne bil obvezen, razrešiti vsake obzirnosti napram najemnikom, tako glede odpovedi stanovanj in poslovnih lokalo, kakor tudi glede povišanja najemnine.

3.) Organizacije z zadovoljstvom ugotavljajo, da so razen zastopnikov »Osred. zveze javnih nameštencev in upokojencev« zastopniki vseh drugih organizacij potem, ko so dali primerne izjave, spriču pretrpanih predlogov zastopnikov hišnih lastnikov anketo demonstrativno zapustili.

4.) Organizacije jemljejo z zadovolj-

Ljubljancankam
najbolj priljubljeni filmski igralec je
ALFONS FRYLAND.

stvom v vednost, da se je po anketi na izrednem obnem zboru »Osrednje zveze javnih nameštencev in upokojencev« ugotovilo, da nena zastopnika nista imela pooblastila za izjave, ki sta jih dala na anketi, in da se jima je s sklepom obnega zbora zabranilo vsako nadaljnje pogajanje z hišnimi lastniki v imenu O. Z.

5.) Organizacije smatrajo za neobhodno nujnost, da mora sedanji obseg zaščite stanovanjskih najemnikov ostati neokrnjen dotle, dokler narodna skupščina ne sprejme novega stanovanjskega zakona.

6.) Zbrani zastopniki izjavljajo, da bodo organizacije, če bo treba, dajale svojim članom-stanovanjskim najemnikom ne samo moralno, temveč tudi fizično zaščito.

7.) Organizacije bodo v bodoče glede vprašanja zaščite stanovanjskih najemnikov nastopale v vsakem oziru sporazumno in složno. Organizacije svojim članom nujno priporočajo, naj se včlanijo v »Društvo stanovanjskih najemnikov«.

Porote

Maribor, 16. decembra.
GOLJUFIJA Z MENICO.

L. 1920. se je Alojzij Košak, trgovec v Mariboru, poročil z bogato posestnico in gostilničarko, vdovo Rozalijo Košak. Zakon pa je bil kmalu ločen in je bil Košak, ki je postal z ženinjo premožen mož, naenkrat zopet brez premoženja. Od tedaj se je preživljal s posredovanjem. Maja l. 1923. je kupil od mizarja Antona Viharja v Mariboru, ki je tudi blagajnik hranilnice katoliških mojstrov, neko parcelo v Razvanju za 192.000 K. Ker pa ni imel denarja, mu je Vihar izposloval pri hranilnici potrebno posojilo proti menici, podpisani od premožnih oseb. Menica pa je bila izplačljiva le v slučaju, ako bi prišlo do izvršitve kupčije z Viharjem. Košak je res pregovoril svojo ločeno ženo Rozalijo, zakonsko dvojico Josipa in Nežo Lubej ter Marijo Lešnikovo, posostnico v Pobrežju, da so 17. maja podpisali dotično menico in blanco z izrecno izjavo, da podpisajo kot poroki za vsoto 192.000 K le pod pogojem, ako pride do izvršitve kupčije z Viharjem. Do tega pa ni prišlo. Med časom, ko je ležala menica pri hranilnici, jo je Anton Vihar pomotoma izpolnil na 192 tisoč Din. Ker pa je bila menica tako brez vrednosti, jo je hranilnica Košaku na njegovo zahtevo vrnila. Kljub temu pa se je Košaku vendarle posrečilo menico vnovčiti na sledeči način: Koncem junija 1923 se je Košak pogajal z bivšim lesnim trgovcem Antonom Jugom, ki se je nahajal v poravnalnem postopanju, za nakup njegove trgovine na Aleksandrovi cesti. Izročil mu je kot kupnino dotično menico in določil da zapade v plačilo 30. oktobra 1923. Podružnica Trgovske banke v Mariboru, kateri je Jug dolgoval večjo vsoto, je sprejela to menico v kritje dolga ter jo je iztožila proti vsem porokom, ki so bili v vseh instancah obsojeni na plačilo cele menične vsote 192.000 Din v in visokih pravnih stroških, tako da znaša skupna škoda porokov nad 220.000 Din.

Danes zadnjič
Lee Parry - Olaf Fjord
v ekskluzivnem vefilmu

Najlepša žena sveta

Predstave ob 1/5, 6, 1/8 in 9. uri. — Pri večernih predstavah sodeluje najboljši in občo priljubljeni orkester v Ljubljani.

Kino „Ljubljanski dvor“.
Telefon 730. Telefon 730.

Košak priznava, da so poroki podpisali menico samo na 192.000 K in da je bila namenjena samo za hranilnico katoliških mojstrov. Pomotoma na 192.000 Din izpolnjen menico pa je na nezakonit način vnovčil samo zato, ker je mislil, da bo mogel plačati znesek, ker je kupljeno podjetje dobro šlo. Obtožnica mu daje očitno, da je iz Jugove konkurzne mase prodal neki od sodišča zaseženi motor.

Porotniki so potrdili vprašanje glede hudočinstva goljufije, nakar je bil Košak obsojen na dve leti težke ječe.

PONEVERBA.

Računski uradnik Franc Glaser je bil od meseca maja 1922. nastavljen pri Splošni stavbeni družbi v Mariboru kot uradnik ter je pri daljnovodu električne napeljave Maribor-Celje izplačeval delavcem vsak teden mezdo. Dne 7. februarja 1923. je prejel od tvrdke 100.000 Din za izplačilo delavcev. Od tega denarja je baje poveril 10.000 Din in javil nato inženjerju Zebischu, da mu je bil denar najbrž ukraden. Ker ga je inženjer smatral za poštenega, mu je verjel ter mu nasvetoval, da naj za enkrat o stvari molči in pri prihodnjem izplačilu opazuje delavce, da zasači mogoče storilca. Dne 21. februarja 1923. je prejel Glaser zrpel 80.000 Din za izplačilo delavcev. Z denarjem je odšel na dom svojih starišev in položil turbovo v spalnici na posteljo. Odšel je k svojemu odvjetniku, ko pa se je čez poldrugo uro vrnil, in se mislil odpeljati v Celje, da izplača tamkajšnje delavce, se mu je zazdela torbica, kakor pravi sam, prelaha. Zato je prešel denar in ugotovil, da manjka 20.000 Din. Primanjkljaja pa ni naznanil takoj svojih tudi, temveč se je odpeljal v Celje in tam šele naslednjo dan sporočil inž. Zebischu, da mu je denar izginil. Zebischu se je zdela stvar sumljiva, nakar je bil Glaser odpuščen iz službe.

Obdolženc je že pri junijski porotal razpravi odločno zanikal pomeverbo imenovanih vsot. Tudi današnja razprava ni prinesla proti njemu ničesar obtežljivega in je čisto verjetno, da je bil Glaserju denar ukraden. Porotniki so zato vprašanje pomeverbe tudi zanikali, nakar je sodni dvor Glaserja oprostil.

Königsmark

Sredo zadnji dan I. del.
Kino Ideal.

Kino

Mestni kino v Celju, ki obratuje šele malo časa, je že sedaj pokazal, da je njegovo vodstvo v spretnih rokah. Nudi le najboljše filme, vsled česar tudi obisk stalno narašča. Dances, jutri in v petek e na programu »Ljubljenska žena Maharadžee«, orientalska drama. Kot dodatek: Polet Zeppelina R III. iz Evrope v Ameriko.

Filmska diva. V listih čitamo, da porabi neka ameriška filmska diva samo za svoja oblačila na leto preko 60.000 dolarjev ali v našem denarju okrog 4 milijone dinarjev. In vse te obleke skupaj, piše o listi, ne tehtajo več kot vreča perja! Če kupuje obleko na vago, bogine, ni baš poceni!

Nov koloriran film. Film, ki bo koloriran po neki novi metodi, bo Ben Hur, ki ga ameriška tvrdka Metro Goldwyn snima v Rimu. Pri filmu sodeluje tudi Gabriellino d' Annunzio, sin pesnika Gabriella d' Annunzia.

Hrastovihi. Gledališče je bilo tudi pri ro-pri igre zelo dobro obiskano, zlasti ob okoliškega občinstva. Za prihodnje dni se pripravljajo Nikodemijeva komedija »Zora, dan, noč«.

Puccinijeva Tosca se poje, kakor smo že poročali, v ljubljanski operi v nedeljo 21. t. m. zvečer. V operi gostujeta s ljubljena umetnika Zikova in Simena. S to predstavo pa počasti Narodno gledališče v Ljubljani kot kulturna ustanova spomin nesmrtnega avtorja G. Puccinija, ki je pred kratkim časom utihnil po zavratni bolezni v Bruslju in bil v Milanu pokopan z največjimi častmi. Nešteto krat se je naslajala Ljubljana na njegovih nesmrtnih zvokih in čim pijeletje, da se na ta način poklonimo velikemu mojstru. Podobne spominske predstave so se vršile po vseh večjih gledaliških kulturnega sveta.

Konec razstave »Mánesa« v Zagrebu. V nedeljo 14. t. m. so v Zagrebu zaprli razstavo čl. umetnikov društva »Mánesa«, ki je bila na ogled mesec dni. Moralno uspeh razstave je prav zadovoljiv.

»Missa solemnis« v Zagrebu. V soboto, dne 13. decembra se je pred zagrebškim občinstvom prvič izvajala veličastna Beethovenova »Missa solemnis«. V sodelovanju sta se združila filharmonično društvo in pevski zbor »Lisinski« pod večjo taktirko dirigenta Krešimira Baranovića. Glasom zagrebške kritike se izvajanje Beethovenove mase lahko z mir-

Najlepša darila za božič in novo leto

to lahko izbral vsak naš naročnik in bralec, ako si ogleda trgovir ter obišče obrtnike, ki inserirajo v »Jutru«. — Sklicujte se povsod, kjer kaj kupujete ali naročate, na oglase »Jutra«, ki so priznано

najuspešnejša posredovalnica
med odjemalcem in ponudnikom.

Радиотермално купатило Лашко 2039а

je otvorilo zimsko sezono. Službeno konstatirana visoka radioaktivnost naravno toplotno vrelo 38° C. Lечи reumatizam, boli u bedru, женске болести и нервозу. Потпуно обдржавање по умереним ценама у купалишту. За собу и купељ 50% снижене цене. Лечница је удаљена 5 минута од станице Лашко

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.
Sreda, 17.: »Zora, dan, noč«. A. Cetrtek, 18.: »Veronika Deseniška«. E. Petek, 19. ob 3.: »Mogočni prstan«. Mladinska predstava pri nižjih cenah. Izv.
Sobota, 20.: »Magda«. Premijera izvršne drame. D.
Nedelja, 21. ob 3.: »Pri Hrastovih«. Ljudska predstava pri nižjih cenah. Izv. Ob 8.: »Veronika Deseniška«. Izv.
Ponedeljek 22.: »Sumljiva oseba«. P.
Ljubljanska opera.
Sreda, 17.: »Netopir«. F. Cetrtek, 18.: »Jenufa«. D. Petek, 19.: Zaprt.
Sobota, 20.: »Rigoletto«. A. Nedelja, 21.: »Tosca«. Gostovanje Zdenke Zikove in Marija Simenca. Izv.
Ponedeljek 22.: Zaprt.
Torek, 23.: »Pikovka dama«. Gostovanje Zdenke Zikove in Marija Simenca. B.
Mariborsko gledališče.
Sreda, 17.: Zaprt.
Cetrtek, 18.: »Razporoka«. C. Petek, 19.: Zaprt.
Sobota, 20.: »Razporoka«. A.

Ljubljanska opera

Repriza Fr. S. Vilharjeve »Lopudske sirotice« je bila v pevskem oziru še boljše od premijere; par zamujenih vstopov pri prvi predstavi se je pri reprizi popravilo. Prijetno preprosta, narodna, melodij bogata opera je publiki očividno prav všeč; uspehu je zlasti ogodna Ogri-zovičeva drama, ki se razvija naravno in efektno v prvih dveh aktih. Tudi oprema je simpatična in izvajanje v celoti prav dobro. Za »Smiljano« pred 25 leti je ta opera vsekakor dosegla večji učinek na našo publiko.

Glavno znelugo za uspeh ima gđ. Rozumova, ki je v naslovni partiji kot pevka in predstavljalca nesrečne ribarske sirote Mare čisto v svojem tragičnem elementu ter živo spominja na carsko nevesto. Morda je to tudi njen temeljni karakter, ki ni sposoben večjih varietej. Prav posebno priznanje ji gre za lepi izgovor hrvatskega teksta. Pazila pa naj bi na formo ust in držanje svoje brade. Obledena ni dobro in čepica ji je premajhna. To so sicer malenkosti, ki vendar kvirajo v ostalem simpatični vtisk njene kreacije. Publika jo je olikovala.

Ga. Thierry-Kavčičova ima posla le v II. dejanju kot opatica Marija, ki je iz-

vaja čustveno in učinkovito z aristokratskim potosom in mestoma zategujoče. Z arjo o svoji nesrečni, umrli ljubavi doseže velik uspeh, zlasti ker je njen zaključek znan iz že davno popularne Vilharjeve pesmi.

G. Jiranka knez Lodoviko, anahronističen demokrat XVI. veka, je v igri precej hladen ljubimec, v mimiki naravnost mrtve, v petju 1. in 2. dej. zadovoljujoč, v 3. dej. pa v dolgovozni, neizigrani arji sredi katastrofe popolnoma izgubljen. To ni toliko njegova krivda, nego libretistova, ki je posodil arjo pevajočega kneza na sceno, a pustil, da se godi med njo za kulisami viharne boj ribičev na morju in potapljanje Mare v bemečih valovih. Poslušalec se more zanimati za pevca, obenem pa se jezi, da o borbi, Marini nesreči in njeni rešitvi ne vidi prav ničesar. Sploh je vse III. dejanje tehnično skrajno nerodno in nenaravno. Vrh vsa ga pa se dramatičnim dogodkom lirska glasba ne prilaga. Sunkovito leteti oblaki tudi le motijo pozornost.

G. Zupan je kot ribič Vlahov igralski prav dober, partija pa mu je pisana preniško. Strastnega, lanatika Nika igra in poje g. Cvejič s polno učinkovitostjo. Samo Dalmatince ne pokleka pred sestro! Tako teatarske geste ribič ne pozna. Gospod Mohorič je simpatičen Ivo. Neverjetni kmetijski-ribiški denuncijantki dajeta dobro gđ. Ribičeva in Jeremova. Opat Mavarija reprezentira z eleganco go-

spod Zathay v nezahvalni partiji.

Zborov part obstoja zvečine iz pobožnih komadov, med katerimi je »Zdrava Marija« sličen enakemu v »Gorenjskem slavčuku«, iz narodnega kola in elektnega finala II. dej. Mešani zbor in tudi moški zbor (v 3. dej.) sta prav vrta.

Repriza je prinesla vsem izvajajočim s dirigentom N. Stritofom mnogo aplavza, in skladatelj je bil opetovano zvan na oder.

Iz ljubljanske drame. Veronika Deseniška ni bila zadnji teden na repertoarju, ker je umrla gospe Šaričevi mati. Ta teden se igra v detriek za red E, prihodnji teden v ponedeljek za red F in na Stefanovo, izven abonmaja. Na to božično predstavo Zupančičeve tragedije opozarjamo izvenljubljanske ljubitelje gledališča. V soboto, 20. t. m. se igra privikrat izvršna slovenska drama »Magda«, ki jo je spisal že po nekaterih drugih uspehlih dramatiških spisih dobro znani slovenski dramatik dr. Alojzij Remec. Drama nam kaže težko življensko pot ubogega dekleta, ki v boju za svojo srečo propade in omahne. Naslovno vlogo igra gospa Nablocka, Pavla, ki je Magdi vedno isti, dasi nastopa ter poseza v različnih vlogah v njeno življenje, gospod Rožec, Petra gospod Kralj. Režira g. Lipah.

Celjsko mestno gledališče. V nedeljo, dne 14. t. m. se je uprizarila kot popoln-danska predstava Meškova drama »Pri-

Domače vesti

* **Konsularna vest.** Dosedanji francoski konzul v Zagrebu g. J. de Berne-Lagarde je predvčeršnjim po skoraj petletnem poslovanju zapustil Zagreb ter je odpohtoval v Pariz, kjer mu je poverjeno važno službeno mesto v njenem ministarstvu.

* **Imenovanja v vojni mornarici.** V naši vojni mornarici so imenovani: za poročnika bojnega broda 1. razreda Vladimir Andolšek, Metod Pirc, Ivan Levec in Mirko Bleiweis; za poročnika bojnega broda 2. razreda Zdenko Papež in Karel Levičnik; za mornariško-tehničnega podpolkovnika major Ivan Zifnik; za ekonomskega kaplana 1. razreda Ciril Tominc; za tehničnega poslovođa 2. razreda Ivan Mance; za tehničnega poslovođa 3. razreda Roman Lah; za administrativnega podporočnika ekonomske stroke Matko Makar, Filip Krpan in Anton Sparovec; za tehničnega poslovođa 4. razreda Vekoslav Jereb.

* **Iktivacija oddelka za trgovino v Ljubljani.** Minister dr. Surin je odredil definitivno likvidacijo oddelka za trgovino in industrijo v Ljubljani. Kompetenca tega oddelka se razdeli med ministrstvo samim in velikim županom v Ljubljani.

* **Glavni odbor prosvetnega sveta je sklenil,** da se učitelji osnovnih šol, ki so bili upokojeni po starem zakonu, lahko reaktivirajo, ako povrnitev v službo dovoli zdravniška komisija, ki jo določi ministrstvo prosvete.

* **Proslava triletnega rojstnega dne v Beogradu.** Imenovan vlade je odpohtoval včeraj jutraj minister pravde, dr. Lukić v Skopje, da čestita kralju k njegovemu rojstnemu dnevu in položi vence na grob padlim junakom povodom odkritja spomenika, ki se izvrši danes. V Beogradu bodo danes svečane službe božje v saborni cerkvi, katoliški cerkvi, džamiji in sinagogi, nato pa velike vojaške parade.

* **Javno izražanje Prosvetnemu oddelku** pri pokrajinski upravi za Slovenijo. G. minister prosvete je z odlokom p. br. 12.418 z dne 13. novembra 1924. odredil, da šolska mladina ne sme sodelovati pri organizacijah, ki imajo separatističnu, plebenaško ali versko tendenco. Plošno odločeno odgovorilo 1.) ali sme šolska mladina kljub temu odloku tolovaditi pri tolovadnih organizacijah (Orel) in 2.) če sme tu tolovaditi li radi tega, ker nima (Orel) plebenaške tendence, marveč ker priznava jugoslovensko narodno edinstvo? — Slepomenika je bilo dovolj; odločki postani jasni!

* **Smrtina kosa.** V Mariboru je umrl v ponedeljek v cvetu moških let g. Karel Zalakar, tovarnar in veleposelstnik. Pokojnik je bil izredno podjeten in delaven mož, ponos tamošnjih slovenskih industrijev. Kot vrl narodnjak je v veseljem podpiral naša narodna društva. Truplo prepeljejo v Ljubljano in je položeno danes ob 3. popoldne pri Sv. Križu v rodbinsko grobnico. — V Sošanju je preminula v ponedeljek v visoki starosti 85 let gospa Vincencija Goritar, roj. Vošnjak, skrbna gospodinja in ljubezniva ženska. Truplo prepeljejo v četrtek ob 9. dopoldne iz Sošanja v Mozirje, kjer se vrši pogreb ob 11. dopoldne. Blag jima spomin, žalujocim naše iskreno sožalje!

* **Gorčica prošnja!** Blizu je božični prazniki in za njimi Novo leto. Zdi se nam, da je vse poznobilo na nas slepe; so pač hudi časi in mi trpimo pomankanje. Spomnite se srečni vsaj v zadnjih dnevih pred božičem svojih stradaljočih bližnjih in nas po svojih močeh podpirajte. Milofare sprejema pisarna Podpornega društva slepih v Ljubljani, Wolfova ulica 12.

* **Občni zbor društva geometrov kraljevine Srbov, Hrbov in Slovencev,** sekcija Ljubljana, se vrši v soboto, dne 20. decembra, ob 11. dopoldne v sobi št. 90 tukajšnje univerze.

* **Slovenski Pravniki.** Zadnji snopič «Slovenskega Pravnika» prinaša dva prispevka k praksi. Podpredsednik stola sod. morice, odd. B. I. Okretič piše o pristojnosti kazenskih sodišč s posebnim ozrom na razmerje, ki je nastalo vsled zdru-

no vestjo primerja s produkcijami tega dela v inozemstvu. Zbor in orkester sta bila na višini, solisti g. Gjurgjenac, Popišilova, Rijavec in Lesić docela na mestu, dirigent Baranović pa je vložil svoje najbolje sile in sposobnosti v prizadevanje, da bi delo čim bolj uspelo. Maša se je pela v opernem gledališču.

Alojzij Hoba, čeki skladatelj, ki živi na Dunaju, bo znatop na koncertu Amar-Kindemith v Ljubljani v petek, dne 19. t. m. s svojim kvartetom v četrtinskem sistemu. Podobne skladbe v Ljubljani sploh še nismo slišali in se že ni izvajala na javnem koncertu. Kvartet je izšel pri «Universal-Edition» na Dunaju; v predzovoru pravi skladatelj sledeče: Ze več let se pečam s četrtinskim sistemom. Muzikalne ideje, katerih ni bilo mogoče izraziti z dosedanjim notno pisavo, so me silile k različnim poskusom tako na instrumentu, kakor tudi v notni pisavi. Ta kvartet je sad novega jezika, katerega sem občutil, ko sem se popolnoma udvil v četrtinski sistem in ko sem hotel še veliko notanjeje izraziti razne tonske diference. Četrtinski sistem ni prav za prav nič novega, ampak samo izpopolnitev dosednjega tonskega sistema. Kakor je znano, sta občutila to tudi slavna Busoni in Hindemith, ki sta to novost ustvarjala že čutila in tudi pričakovala. Pred prodaja vstopale za ta koncert v Matični knjižarni.

bitve pokrajini z različno zakonodajo v enotno kraljevino. Okrajni glavar dr. Fr. Ogrin pa prinaša zelo dobrodošel članek «Koliko upravnih instanc imamo in kakšne?» Med književnimi poročili je opozoriti na dr. Dolenčev oceno za vsakega jugoslovanskega pravniška važne knjige «Prvobitno slovensko pravo pre X. vek». Dalje prinaša ta snopič še drugi del zakonskega načrta, co uredjenju sudova z opazkami prof. dr. Kreka, književna poročila in poleg raznih vesti civilno odločbo. S to številko je XXXVIII. letnik «Slovenskega Pravnika» zaključen. Odbor poziva vse slovenske pravniške na sodelovanje in naročbo. Oboje je potrebno, da se ohrani naše pravniško glasilo na isti višini kakor doslej.

* **Kranjske novice.** Dne 12. t. m. je priredil reševalni oddelk gasilnega društva v kino-dvorani, katerega je dal g. Fr. Sejo-vice brezplačno na razpolago, zanimivo predavanje. Predaval je zdravstveni inženir g. dr. Ivo Pirc iz Ljubljane o temeljnih pojmi higijene ter predvalj primerne filmske slike. Občinstvo je napolnilo dvorano do zadnjega kotlička. Splošna želja je bila, da se slični predavanja pogosteje vrše, odnosno zadnje predavanje ponovi. Za prihodnje predavanje bi priporočali veliko dvorano «Narodnega doma», da se omogoči dostop vankomur. * **Mesni zastop v Karlovcu razpušča.** Veliki župan primorsko-krajiške oblasti je na podlagi čl. 9. o splošni upravi razpuštil zastop v Karlovcu ter imenoval za vladnega komisarja dr. Dragotina Pavličića.

* **Povečanje železniške mreže v Bosni.** Pod predsedstvom prometnega ministra Andrija Stanića se je predvčeršnjim vršila v ministrstvu srobracija konferenca direktorjev železniških direktij, na kateri se je sklenilo, da se železniška mreža v Bosni razširi ter poveča tudi kolodvor v Sarajevu.

* **Požar v Beogradu.** V ponedeljek zjutraj je izbruhnil požar v beograjski popravilnici železniških vagonov. Požar se je naglo razširil, ker je bilo v skladišču tudi precej smodnika in drugih eksplozivov. Trile delavci, ki so skušali odstraniti eksplozive, so se s težkimi opeklinami komaj rešili iz gorečega skladišča. Škoda znaša nad 200.000 dinarjev.

* **Ruske gimnazijastke v Beogradu.** — Gojenke ruske gimnazije v Veliki Kikindi, nad 200 po številu, so napravile prošil teden naučen izlet v Dalmacijo ter so se prošil nedeljo na povratku nutille v Beogradu. V korist učenkam beograjske ženske gimnazije so mlade Rusinje priredile koncert, zvečer pa sokolsko akademijo.

* **Četki bankovci po 1 in 50 K vreti iz prometa.** Generalni konzulat češkoslovaške republike v Ljubljani naznanja, da v smislu vladne naredbi in razglasb bdnega urada finančnega ministrstva z dne 6. novembra 1924. državni bankovci po 1 K in 50 K, datirani s 15. aprilom 1919., prenehajo biti s 31. decembrom 1924. zakonito plačilni. Po navedenem dnevu bo zamenjaval te državne bankovce samo glavni zavod bančnega urada pri finančnem ministarstvu v Pragi in pri vseh njegovih filialah do 31. decembra 1924.

* **Zopet požar v Mošnjah.** Ze tretjič letos je prošlo soboto v Mošnjah izbruhnil požar. Pozorel je kozolec posestnika Marije Oler, v katerem je bila spravljena semenska detelja. Požar je bil brezdvomno potaknjen od zlobne roke. Storišec doslej še ni znan.

* **Rodbinska drama.** Poselstnik Ivan Ogulin s Hriba v Beli Krajini se je pred leti izselil v Ameriko, da si z zaslužkom v tujni nekoliko opomore iz finančnih težkoč. Doma so ostali žena in otroci. Odogoj otrok se ni posvečalo mnogo pozornosti, kar je delalo skrbni očetu, ki se je nedavno vrnil iz Amerike. Te dni je prišlo v hišo zopet do prepira med Ivanom Ogulinom in njegovo ženo. Pri tej priliki je 19 letni sin Anton pograbil kuhinjski nož in z njim očeta dvakrat zabodel v prsa. Mož je podležil težki poškodbi. Sina so orožniki izročili sodišču.

* **Uboj zaradi matke.** V Dinkovu sta se te dni 19 letni Mato Bulvan in 57 letni obrtnik Tomo Franič resno sprla zaradi Bulvanove matke, ki je prišla k Franiču ena obiska. Ta pa jo je skozi okno vrget na vrt. To je Bulvana tako utrijelo, da je vzel poleno ter z njim Franiča večkrat tako krepko udaril po glavi, da mu je počila lobanja. Franič je ostal na mestu mrtel. Bulvan je bil izročen sodišču.

* **Ta'vina gonilnega jermerna.** V noči na 9. t. m. je prišel v tovarno Kranjske industrijske družbe na Javorniku neznan tat in pobral raz kolesja stroja 7 metrov in 8 cm širok gonilni jermen, vreden 2000 Din. Tatu dostoj še niso izsledili.

Dr. Oetker-jev
pecivni prašek
Dolgi se počasi ali pa v tovari
Jos. Reich
v Mariboru

Svetlobna telesa „Vesta“
strome, nožice in stenske svetilke v vseh izdelkih
po kosovarskih cenah.
J. Gorec, Palača Ljubljanske
Kreditne banke

KINO „IDEAL“
predvaja danes - sredo neprekinjeno
zadnji dan, 1. del

KÖNIGSMARK
na kar se obinstro vstano «pocarka». Film je po sodbi dosedanjih kino-obeškovalcev gotovo najbolji izmed vseh do sedaj v Ljubljani predvajanih in naj boljši na znanosti to prilike si ga ogledati.
Z četrtkom 18. t. m. pride na predvajanje II. dela, kateri je vsakomur dostopen in v mnogem še prekaša I. del. Slike so naravnost očrtno e, nekateri prizori pa neizbrisni v pomenu. Omeni se le trije, ko se pričenja Aurora-Rusinja raje odpove prestolu, kot bi vodila vojno nadram Francozom in res ni čuda, da se je ta film v Beogradu predvajal skoraj 17 dni. 7366/10

Iz Ljubljane
u— **Povodom rojstnega dne kralja Aleksandra** je bilo včeraj, na predvečer izstreljenih z Grada 11 topovskih strel. Mestna občina je že včeraj razobesila na svojih poslopih zastavo, ravno tako tudi večina privatnih hiš.

u— **Pravoslavni verniki**na soopštava se, da če se održi na predvečer praznika sv. oca Nikole v četrtek u. 6. sati na večer u ovdanjo pravoslavno kapel veliko hdenje. Na sam praznik sv. Nikole u petek održe se liturgija u 9. sati popoldne.

u— **Predavanje v «Pravniku»**. Jutri v četrtek bo predaval na sestanku društva «Pravnika» ravatelj dr. Ludvik Böhm o predmetu: «Morska obala v teoriji in praksi». Predavanje se bo vršilo v dvorani št. 79. I. nadstr. deželnega sodišča in prične točno ob pol 6. uri popoldne. Društveniki se vabijo k obilni udeležbi, prijatelji dobrodošli!

u— **Mestna ljudska kopelj v Kolodvorski ulici** bo radi snaznanja v sredo in četrtek, to je dne 17. in 18. t. m. zaprta.

u— **Nenadna smrt.** Trgovski potnik Ivan Lederhas, rojen leta 1878. doma iz Konjice, je prišel v ponedeljek zvečer iz Velenja v Ljubljano in se nastanil v hotelu «Slon». V torek zjutraj okrog 7. ure mu je postalo nenadoma slabo, tako da je moral poklicati soharico, ki je obvestila njegovega brata Karla, književodjo pri tvrdki Stupica. Kmalu potem, ko je prispel brat, se je slabost ponovila in okrog 8. ure je bolnik izdihnil. Poklicani zdravnik dr. Avramović je konstatiral, da je nastopila smrt vsled kapi. Truplo umrlega so nato prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu.

u— **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Prošli teden se je rodilo v Ljubljani 26 otrok (9 moškega in 17 ženskega spola), med temi 2 mrtvorojenčka, umrlo pa je 14 moških in 10 žensk, skupaj torej 24 oseb in sicer: 3 osebe za jetiko, 2 za srčno hibo, 1 za pljučnico, 1 za davico, 1 za škrlatno, 1 za moškogano kapjo, 1 za rakom, 13 oseb vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov, 1 pa vsled slučajne smrtne poškodbe. Na nalezljivih boleznih je obbolelo 8 oseb: 5 na ošpicah, 2 na davici in 1 na trebušnem legarju.

u— **Umrli v Ljubljani.** Včeraj so bili prijavljeni s'edeči smrtni slučaji: Milko Melhior Košir, trgovec, 29 let. — Barbara Ibitz, bivša babica, hiralica, 74 let. — Gabrijela Belčan, hiš. toj. delavke, 3 dni. — Amalija Banič, služkinja, 49 let. — Ivana Strah, hiš. dež. zn. vzopis. ka, 8 mesecev. — Valter Koscher, poselstnikov sin, 2 leti in pol. — Josip Pehtauer, krojaški moister, 68 let.

u— **Policijske prijave.** Od ponedeljka na torek so bili prijavljeni policiji s'edeči slučaji: 4 tatvine, 1 poškodba tuje lastnine, 2 izgrede v gostilni, 1 popad od psa, 1 prestopek pijanosti, 4 prestopki kaljenja nočnega miru, 9 prestopkov cestnega policijskega reda, 8 prestopkov prekoračenja policijske ure in 1 posest vojaške puške. Aretacije so se izvršile tri in sicer: 1 radi prestopka goljuftje, 1 radi tajne prostitucije in 1 radi beračenja.

u— **Razne tatvine.** Inženierju A'bertu Poženelu je dne 14. t. m. zvečer neznan storilec izmaknil v Narodnem domu iz čepa suknjiča listnico z 250 Din in raz-

ALFONS FRYLAND
Lubijence Ljubljansk
nastopa od 18. do 20. decembra.
Kino „Lubljanski dvor“.

Krasne
pisalne mape
in garniture za dame in gospode, primerne kot božična darila
M. Tičar, Ljubljana.

Tra'no ostane v spominu
lepo ime: Mirim čokolada!
20.6.6

OBERNA
MESTNI TRG 3
O. BERNATOVIC

nimi dokumenti. — Trgovcu Josipu Zidarju je neki neznan zlikovec odnesel iz vagona na glavnem kolodvoru usnjato ročno torbico s šopom ključev ter nekaj robcov v skupni vrednosti 500 Din. — Poselstniku Ivanu Marju iz Snehberja je neznan lopov odnesel z voza v Florijanski ulici, ko se je sam mudil v neki hiši, zimsko suknjo in dolgo žensko ruto v vrednosti 1000 Din.

u— **Božična razstava** najlepših ženskih ročnih del se odprvi koncem tega tedna na Drž. osrednjem zavodu za ženski domači obrt v Ljubljani. Priporočamo sl. občinstvu, da si jo ugleda.

u— **Splošnega ženskega društva** izredna seja danes, v sredo, izjemoma ob pol 4. uri popoldne. 3518

u— **Koli jugoslovenskih sester** ima jutri, v četrtek, redno odborovo sejo ob 15. uri.

u— **Plesni odbor «Edinosti»** opozarja vse obiskovalce težaja, da se danes sigurno udeležijo vaje, da se pogovorimo glede prihodnjih vaj, ker pade prihodnja sredo ravno na sveti večer in Silvestrovo. — Odhor.

Kljep se trupa in sneti, tam se blago predaja za polo tina c mal

Posebno neobito: svila za obleke in kombiniranje. Sukna z moke obleke in suknje, molno blago za dom in obleke.

Najprej nakup božičnih daril!
Jo. Bedrač, Aleksandrova c. 12

Iz Celja
u— **Celjski mestni magistrat razglasa:** Mestna občina odda dražbenim potom gnoj, ki se bo pridelal v upravnem letu 1925 v mestni klančini. V to vrhu se vrši v torek dne 30. t. m. ob 9. dopoldne v pisarni mestne klančine javna dražnja.

u— **Razpis službe.** Jelnika uprava v Celju išče začasno pomožno paznika, službeni pogoji, plača itd. se izvejo pri imenovanju upravi.

u— **Velika tatvina v Stermeckijevi trgovini v Celju.** Kakor smo že poročali, so se vršile v trgovini Stermeckij v Celju že dalj časa večje tatvine. Glavna krivca sta že pod ključem. Dosedanja preiskava je že do dognala, da je v tatvino zapletenih tudi več manjših trgovcev, ki so pri obeh Stermeckijevih službenih ukredeno blago nakupovali. Ker so tatvine trale že dalje časa, se škoda za enkrat ne da niti približno dognati, bo pa presegala gotovo 100.000 dinarjev.

Iz Maribora

u— **Ljudska univerza v Mariboru** je v ponedeljek zvečer priredila nadaljevanje predavanja o francoskih gotških katedrah. Arhitekt Jelenc je najprej v lepo zakončeno strokovništem govoru pojasnil postanek in razvoj gotške umetnosti, nato pa na številnih skriptičnih slikah pokazal najlepše gotške umetnine v Franciji. Zanimivega predavanja se je udeležilo lepo število mariborske inteligence.

u— **Kulturni prosvetni odsek sokolskega društva v Mariboru** je priredil v nedeljo v restavracijskih prostorih Narodnega doma Cankarjev večer. Predaval je o pisateljevanju življenju hr. dr. Kovarčič, prof. Škof pa je recital odlomke iz «Podob iz sanj» ter nekatere pesmi iz «Erotrike». Vse recitacije so mu prav dobro uspelo. Tudi prednašanje naravnostni Ingolča ni bilo slabo. Med posebnimi točkami pa je igral družbeni orkester, ki je zahval udeležence tudi še pozneje, ko je bil že končan oficijelni del proslave spomina večikega pesnika. Članstvo pa uvažuje taka društvena predavanja in proslave le premalo. Narodni dom naj bo zbirališče narodno zavrednega občinstva in posebno članstva narodnih društev. Zakaj taki večeri jim nudijo mnogo več kakor pa jim more dati kavarna. Spoznavaj samega sebe in svoje veike moze. Prihodnji mesec bo Nušičev večer.

u— **Mariborska kronika.** Mestni fizikat izkazuje za pretekli teden sledeče nalezljive bolezni: trahom 2, trebušni legar 1, škrlatinka 2, norice 6. — Radi vlozma v trgovino Naveržnikovo so bili aretirani Jakob Fras iz Kamnice, Gustav Punduh in Angela Punduhova, sami znani vlomilski tipi.

u— **Gospodinjiki kolektor prodaja** mariborskega podružnice J. M. vsak dan od 15. do 16. ure. Pisarna podružnice v Sodni ulici št. 32. na voglu.

u— **K podstavu o «jugoslovenskih» zavarovalnicah.** Kakor smo pred nekaj dnevi poročali, je stal pred mariborsko pravno Robert Fuchs, uradnik mariborske podružnice zavarovalne družbe «Var dar». Kljub temu, da je imel 9000 Din mesečnih prejemkov na plači in provizijah, je tekom sedmih mesecev poveril nad 90.000 Din družbinega denarja, ki ga je zapravil v veseljih družbah v Gradcu in na Dunaju. Kdo je ta zlovec? Nemec, ki ni zmogel jugoslovenskega jezika, a ga je kljub temu zavarovalnica nastavila in so se «zavedni» jugoslovenci dali po njem zavarovati za tako visoke zneske, da je zislužil do 8000 Din na mesec samo na provizijah. Lep dokument o narodni czavednosti zavarovalnic in zavarovancev v času, ko toliko brezposelnih naših ljudi išče službe!

u— **Pomilostitev.** Včeraj sta bila valed kraljeve pomilostitve izpuščena iz mariborske moške kaznilnice Jakob Kaučič iz Polje pri Gornji Radgoni in Josip Štarko iz Podolca pri Ptuiju. Oba sta bila leta 1919. od mariborske pomote obsojena na radi zločinov, ki sta jih izvršila po prevratu pod vplivom povojne pobaze.

Iz Primorja

* **Smrtina kosa.** V tržaški bolnišnici je te dni umrl trgovec in posestnik g. Karol Bandelj v starosti 51 let. Pokojnik je bil doma iz Pliskovice na Krasu, bil je svojčas tudi župan in vedno zavezen narodnjak ter neupogljiv značaj. Podlegel je kratki, toda mučni bolezni. N. v m. p. Preustalim naše sožalje. — Na Proseku pri Trstu je preminula 16letna Marica Nabergoja. Pokoj njeni duši!

* **Slavnostna otvoritev trgovinske univerze v Trstu.** V nedeljo sta dospela v Trst italijanska ministra Oviglio in Nava, ki sta prisostvovala slavnostni otvoritvi tržaškega vseučilišča. V avli univerze so ju pričakovali: tržaški in gorjski župan, prefekt Moroni, škof Fogar in drugi odličniki in dostojanstveniki. Ministra je pozdravil najprej rektor univerze profesor Asquini, ki je v daljšem nagovoru omenjal, da je Trst po dolgi tratinem boju vendarle dobil najvišjo prosvetno institucijo za trgovske vede. Odgovarjal mu je minister Nava, ki je dejal, da je Trst prehodna točka med italijanskim kulturo in vzhodnimi deželami. Nato je bilo otvorjeno prvo šolsko leto.

* **Svetogorska bazilika pokrita.** V soboto zvečer so goreli na sv. Gori pri Gorici kresovi, ki so dečeli oznanjali novico, da je bazilika še pod streho. Obnovitvena dela na hribu vodi podjetnik Matičič iz Selkane.

* **Pokupljanje v dolini Sentflorjanski.** Nedeljska predstava te duhovite Cankarjev farse, katero je postavilo na oder marljivo «Dramatično društvo» v Gorici s sodelovanjem ljubljanskega igralca Terčiča, je uspela nad vsako pričakovanje sijajno. Dvorana «Trgovskega doma» je bila nabitá polna, kakor menda še nikoli. Moralničen uspeh predstave je bil menda velikanski.

* **Več kakor srečo** je imel v soboto neki krčmar iz Orgarja na Goričkem, ki je vozil iz Gorice v domačo občino dva nova zvonova za cerkev. Na poti iz Selkane proti Prevalu se cesta vzpenja in tam je vozniku pridrvel nasproti kamion neke goriske tvrdke, ki se je zaketel v voz s tako silo, da sta konja ostala na mestu mrtva, voz pa se je razletel na kose. K sreči ali nezgode ter nobene človeške sreč ali nezgode ter nobene človeške žrtve.

Dame!

Najlepša prilika za božično presenečenje imate v krasni izbiri iznolovljenih družabnih toalet: koncertnih in plesnih, damskih kot dečinskih. Zudnje pariške novosti. Cene vsakomur dosegljive.

MODNI ATELJE M. SARC
Ljubljana, Kongresni trg 4/I.

Dopisi

VRHNIKA. Kakor vsako nedeljo, smo imeli tudi to nedeljo predavanje in shod, ki sta izredno dobro uspela. Zvečer nam je naraščaj našega Sokola priredil krasno zabavo. Občinstvo se je imenitno zabavalo, žalibog pa smo marsikoga pogrešali. Upamo zato, da bo v nedeljo ob ponovitvi dvorana natlačena, ker naši vrli naraščajniki to tudi zaslužijo. Vrlemu naraščaju pa kličemo: Le tako naprej! Če vlada lenoba drugod, vsaj ti mladina, bodočnost naša, zidaj, v čast in slavo našega naroda.

JESENICE. V soboto so se sestali nekateri člani dem. stranke na Jesenicah v vrhu ustanovitve hranilnice, ki bi bila v prvi vrsti namenjena obrtnikom. Izvolil se je odsek, ki naj pripravi gradivo za ustanovitev. V odsek so izvoljeni: Leo Pihovec kot predsednik, Ozvald Rudolf, Šmajdek Franc, Javorski Jožef, Kerst in Anton, Sitar Peter, Baloh Franc in Urhas Jernej kot odborniki.

BREZICE. Krajevna organizacija JDS priredi danes v sredo dne 17. t. m. ob 20. uri zvečer v gostilni L. Stirn redni sestanek, na katerega vabimo vse pristaječe in prijatelje državnega edinstva. Skupno de'lo je potrebno, zavedajmo se svojih dolžnosti in odbimo vsak napad razdiralnih elementov, ki hočejo zrušiti z našo krvjo težko priborjeno milo nam domovino.

ZALEC. Po 35-letnem nepretrganem delovanju na žalski osnovni šoli je stopila učiteljica gđ. Terezina Kordisch v pokoj ter je bila te dni razrešena svoja službe. Ob tej priliki ji je izrekel prosvetni oddelek v Ljubljani pohvalo in priznanje za njeno p'odonosno delovanje, ki je bilo posvečeno kulturnemu napredku našega naroda. V podobnem smislu se glasi tudi zahvala okrajnega šol. sveta v Celju. Naj bi gđ. Terezina Kordisch, ki se jo hvaležno spominjajo obilni učenci in učenke, še dolgo vrsto let uživala prezaščenim pokoj.

MAIA NEDELJA. Narodno kulturo društvo priredi na Stefanovo dne 26. decembra točno ob pol 4. uri popoldne v društvenem domu veliko zabavno prireditev. Uprižori se Špicarjev igrokaz «Na poljanju». Sodelujeta godba na pihala ter pevski zbor. Vrpi se tudi velik sreč'ov z mnogimi lepimi dobinki ter prosta zabava s plesom.

KNJIGE, leposlovne in znanstvene, literarne vrednosti, v vseh jezikih kupuje po najvišjih cenah vedno «Ljudska knjižnica» v Mariboru, Narodni dom 1.

Iz življenja in sveta

Sovjeti v teoriji in praksi

Radek podkupljen od Angležev.

Dopisnik Tidens Tegn-a v Moskvi poroča o senzacionalnem skandalu iz sovjetske diplomacije, ki dokazuje, da so vse lepe besede ruskih boljševskih mogotcev le prazna pena.

Ze dolgo je od tega, piše dopisnik, kar so boljševske oblasti prišle na sled velikemu skandalu Vsaka važnejša odredba izvršilnega komiteja sovjotov je na nerazumljiv način dospela v vednost angleške vlade. Čeka je vzela preiskavo v svoje roke in prišla do rezultata, da se morajo krivci iskati med vodilnimi glavami ruskih boljševikov.

Kmalu potem je bila aretirana neka ženska, ki je obli ubila, da bo podala važna razkritja, tičoč se Radeka, če ji zopet vrnejo prostost. Oblasti so ji ugodile, in da pridejo na sled Radekovim malinacijam, po poslane Radeka v neki oddaljeni kraj v zelo važni misli. Rezultat poizvedovanj je ta, da je neovržno dokazano, da se je sovjetski emisar Radek nahajal že več let v službi angleške diplomacije.

Ko se je Radek povrnil svoje misije v Moskvo, so ga oblasti radi vohunstva obtožile. Radek pa je s svoje strani obtožil visoke sovjetske funkcionarje nečednih dejanj. Dejal je, da imajo nekatere banke v zapadni Evropi v svojih rokah dokaze, ki bi utegnili povzročiti svetoven skandal in kompromitirati sovjetsko vladu. Omenil je pri tem zlasti Trockega, ki da je dobival od ameriških finančnih krogov ogromne vsote denarja.

Sovjetske oblasti so se zdale skandala in da afero potlačijo, so umaknile obtožbo proti Radeku. Čeka pa zasleduje stvar še naprej in skuša zlasti dognati, na kak način je Radek vtihtal v roke gotovih angleških krogov takozvano »Zinovijev pismo«, ki je, kakor znano, vzbudilo veliko pozornost in ogorčenje po vsem svetu, največ pa seveda na Anglijskem, kjer je posredno vplivalo na skupščinske volitve.

Ali je živel Robinson Crusoe?

Kdo še ni čital zanimivih doživljaj slavne Robinsona? Menda jih ne bo mnogo. Ena prvih knjig, ki jih dobil v roke deček, je brez dvoma povest o ubogem Robinsonu, ki ga je zanesla usoda na zelo majhen otok sredi tropskega oceana in je živel ondi dolga leta popolnoma sam. Le zadnja leta neprostovoljnega prognanstva mu je naključje privedlo v naročje divjaka Petka, ki mu je blazil samoto.

Gotovo se je že vsakdo, ki je čital to mladinsko knjigo, vprašal, ali je res živel junak te povesti, ali ni le plod v resnici bujne domišljije.

Mnogi mislijo, da si slavni romanopisec Daniel Defoe ni sam izmislil snovi za svojo povest, ampak da jo je črpal iz resničnih dogodkov. Zatrjuje se namreč z vso resnostjo, da se je ladja, na kateri je služil kot mornar neki Aleksander Selkirk, razbila leta 1705. v Tihem oceanu v bližini samotnega otoka Juana Fernandez, da se je rešil nanj in ča je tamkaj prebil čisto sam in brez vseh sredstev štiri dolga leta. Iznajdljiv in praktičen, kot je bil, si je Selkirk pomagala uredil življenje še precej udobno, seveda v kolikor so dopuščale razmere. Nekoč je rešil iz valov nekega Polinezijskega malajca, ki je ostal pri njem na otoku, dokler ga ni končno rešil kapitan Rogers in ga spravil s pokristjanjenim divjakom domov na Anglijsko. Od tega kapitana je slišal Selkirkove doživljaje in pisatelj Daniel Defoe, ki jih je porabil za svojo povest.

Tudi naneverjetnejša stvar postane včasih verjetna. Tako je bila dne 21. maja t. l. prodana na javni dražbi v Londonu stara puška na kamen, ki je imela na kopitu vdolbeno letnico 1701. in ime Selkirk. Ako je vse to res, in ni izključeno in celo prav lahko verjetno, da je, potem je to staro orožje, ki je bilo, kakor pravijo, ki so spoznali, za kaj gre, so se mu pomilovalno smejali in sledili paru z ironičnimi pogledi. Eden izmed njih se je odločil in mu rekel neki dan:

— Nič več ne prihajaš igrat v kavarino, kot si imel navado . . . Ukloni si se!

On da bi se uklonil? Kakšno razžaljenje! Prečerno mu je odgovoril:

— Jutri priidem!

Težka je bila zmaga naslednji dan, a naposled je vendarle prekorajil prag kavarne: prekorajil ga je pa v spremstvu svoje soproge.

— Kamor greš, pojdem tudi jaz. mu je dejala s temno energijo. Ta bi bila lepa, da bi se zabaval z natakarcami ali poestnicami . . .

Stara Gastonova družba je precej slabo sprejela Melijo. Dražili so jo na najrazličnejše načine, iznaili so vse mogoče, da se je rešila, a zaman. Prišla je prva v kavarino, se vselila v kotu poleg okna, kjer je stala muzica za igranje, naročila malinovec in uprla svoje oči na drugo stran trga, na Lapérouzevo hišo, ter čakala, da začnejo odhajati uslužbenci.

Najprej ni imela dojma o kvartanju, a kmalu je prodrla v njega skrivnosti. Kot neizprosna in bistroumna priča je sledila z ostrim očesom igri, se vznemirjala, dajala nasvete, izdajala skrivnosti, kratka postala je nervozna,

Družinska tragedija v Gradcu

Trikratni umor in samomor.

V noči od nedelje na ponedeljek se je odigrala v Gradcu pretresljiva družinska drama, v kateri je igral vlogu krvnika 36letni vpokojeni ritmister Pavel Dammers, zelo znana osebnost v graški meščanski družbi. Dammers je bil potomec stare hanoveranske družine ter je služil do prevrata pri ulancih, kjer je bil svojčas tudi njegov oče, generalni major Dammers, komandant regimenta.

Dammers je prebival v svoji vili ter je bil poročen in je imel tri otroke. Pred kratkim pa so mu umrli starši, na katere je bil upokojeni ritmister zelo navezan. Njegove premoženjske razmere so bile ne sicer sijajne, pač pa ugodne, tako da se ni mogel pritoževati nad neprilicami gmotnega značaja. Zato je njegov umor in samomor tem težje razumljiv.

V nedeljo zvečer je poslal ritmister svojo služkinjo in postrežnico v gledališče. Zvečer sta se dekleti vrnila domov in sta našli vilo zaprto. Takoj jima je prišlo na um, da mora biti nekaj v neredu. Prostori niso bili razsvetljeni in žandarmerija, ki je prišla dekletoma na pomoč, je morala dospeti v hišo šele skozi okno v pritličju.

Ko so orožniki stopili v vilo, se jim je razgrnil pred očmi strašen prizor. V neki sobi je odjekovalo jedno otroško stokanje. Kakor so se orožniki prepričali na lastne oči, so bili to glasovi mladotletnih otrok, 10letnega Erika in 7letne Eve, ki sta ležala na tleh v mlaki krvi in katerima so se krogile iz samokresa, katere je izstrelil n un oče, ustavile v glavi. Otroka sta bila smrtno ranjena in sta bila v zadnjih izdihljajih. V postelji poleg otroka pa je ležal Dammers, tudi mrtev. V prvem nadstropju je počivalo truplo Dammersove žene, ki je istotako podlegla strelom iz samokresa. Dammers je najprej usmrtil ženo, potem oba otroka in slednjič je izpil v samomorilnem namenu dozo sublimata in veronala. Umor žene in otrok kakor tudi samomor ritmistrov se je izvršil v popolnem soglasju med Dammersom in njegovo ženo.

Orožniki so našli na Dammersovi pisalni mizi dve pismi, v katerih se ritmister poslavlja od svojih najožjih prijateljev. Prvo pismo je bilo naslovljeno na lastnika sanatorija Judendorfer-Strasenege, zdravnika dr. Feilerja, drugo pa na njegovo ženo Adelo. V prvem pismu razklada Dammers, da gre v smrt popolnoma sporazumno s svojo ženo ter prosi, naj prevzame ta Feiler in soproga v oskrbo njunega najmlajšega sina Peterčka, kateremu je samo radi tega prizanesel s smrtjo, ker se nadeja, da bosta zdravnik in njegova soproga dobro skrbela zanj. Drugo pismo se glasi enako kakor prvo, razlika med obema je samo ta, da je prvo datirano z dne 14., drugo pa z dne 12. decembra.

Kakor je posneti iz dogodkov, ki so se vršili pred umorom v Dammersovi vili, se je ritmister skrbno pripravil na krvavo dejanje. V nedeljo popoldne je na vsak način zahteval, da morata služkinja in postrežnica oditi iz doma. Rtmister je vplival tudi na svojo ženo, da mu je pri tem pritisku pomagala.

Neposredni vzrok Dammersovega dejanja je pač globoka duševna depresija, v kateri je mož živel zadnje čase in katero je bila povzročila smrt ritmistrovega očeta in matere. Mogoče je, da so igrali kuko podrejeno vlogo tudi denarni momenti, kajti upokojeni častnik se je bavil tudi s spekulacijami. Ni pa verjetno, da bi bile denarne zadeve glavni vzrok za umor in samomor. Dammers je imel več milijonov stalnih mesečnih dohodkov, bil je lastnik krasne vile in do-

ALFONS FRYLAND

Izbratenec Ljubljanskega

nastopa od 18. do 20. decembra. Kino „Ljubljanski dvor“.

lez tega je imel še kopo dragocenosti, katere bi bil v slučaju potrebe lahko vnovčil.

Dogodek je napravil v Gradcu in povsod na Štajerskem globok utis. Pogreb nesrečnega moža in žene ter njihovih srčkanih otrok se je izvršil ob velikanski udeležbi ljudstva iz Gradca in okolice. Malega Peterčka, edino korenitno nesrečnega očeta in matere, pa je vzel k sebi zdravnik dr. Feiler, katerega je ritmister postavil tudi za izvrševalca svoje oporoke.

Pustolovski baron

Berlinska policija je prišla znanega sleparja in goljufa barona Ludovika von Englowsteina, katerega že 10 let zasledujejo najboljši detektiv Evrope. Obtožnica proti pustolovskemu baronu tvori celo knjigo, kaliti mož, kateremu je sedaj 30 let, je začel svoj pustolovski poklic že z 12. letom. Oropal je takrat svojo bogato teto. Kot 16-letni deček je imel nedovoljeno razmerje z neko 14letno dekleto. Nato se je pričela serija baronovih naravnost pravih doživljajev. Englowstein je pomagal neklim zločincem odpeljati hčer nekdanje saške princezine. Rop te ženske pa mu je izpodlel, nakar se je poročil z neko angleško točalko iz bara. Pozneje je izpremenil svoj poklic večkrat. Bil je celo voznik pri pogrebnem zavodu in detektiv. Ko so ga med vojno poklicali pod orožje, je simuliral blaznost tako dovršeno, da so ga takoj odpeljali v norišnico Charité poleg Berlina, odkoder pa je srečno utekel. Spartakova revolucija ga je nato zatekla v Lipskem, kjer je opravljal službo častnika v glavnem stanu rdečih čet. Kako je prišel do tega položaja, ne ve pojasniti nihče. Stojl pa dejstvo, da je bil Englowstein ugledna osebnost in da je celo sodeloval pri poobeh saškega kralja. Neki njegov prijatelj je pozneje postal rumunski poslanik v Berlinu in ta mu je izposloval pri nemškemu zunanemu ministru diplomatični potni list. V svostu diplomata se je baron nastanil na Dunaju, kjer je izvršil več goljufij in dvomljivih kupčij. Pozneje se je podal v Bukarešto, kjer se je vrnil za štabnega častnika. Nastopal je v dvojni vlogi, kot nemški gardist in kot rumunski general. Tretja njegova vloga je bila vloga bogatega Američana. Že v Franciji je bil baron obsojen radi vohunstva dvakrat na smrt, toda obkraj se je izmuznil. Pozneje se je podal na Nizozemsko k Viljemu, kjer se je razgovarjal z bivšim nemškim cesarjem. Takih in podobnih pustolovčin navaja obilno dolga vrsto in če ostane baron pod ključem, se mu obeta dolga, dolga pokora za vse te grehe, katerih ne dovoljuje nobena božja in človeška postava.

× Kriza v nemško-avstrijskem Alpenvereinu. Antisemitska gonja, ki se je v Avstriji in južni Nemčiji razpasla zlasti po koncu vojne, je privedla kmalu po prevratu do tega, da se je za Avstrijo osnovala posebna podružnica »Donauland«, v kateri so bili večinoma židje. Podružnica je razvila živahnost delovanje in je uspešno tekmovala z drugimi podružnicami. Antisemitom pa tudi to ni bilo povšeči in so zato zahtevali od osrednjega vodstva Alpenvereina, da sekejo »Donauland« izključi. Centrala se je tri leta tej zahtevi upirala, letos pa je začela popuščati, zlasti ker so mnoge avstrijske in bavarske podružnice grozile s korporativnim izstopom, ako »Donauland« ne bo izključen. Centrala je pozvala »Donauland«, naj prostovoljno izstopi, ker pa sekeja te usluge ni hotela storiti, se je vrnil v nedeljo v Monakovem iz-

redni občni zbor Alpenvereina, na katerem je bila po burni debati aklenjena izključitev. Zadeva pa s tem še ni končana, ker je gotovo, da bo »Donauland« potegnil za seboj še dolgo vrsto drugih članov, vrhu tega pa bo skušal svoje materialne pravice uveljaviti sodnim potom.

× Obešenje s težavami. V angleškem pristaniškem mestu Hullu so delavci zagrozili s stavko, ako sodišče ne bi pomilostilo njihovega tovariša, 26letnega morilca Smitha, ki je bil obsojen na smrt, ker je zabodel

svojo ljubico iz ljubosumnosti. Notranje ministrstvo je odklonilo prošnjo za pomilostitev. V sredo dopoldne je bil William Smith obesen na dvoriščni jetnišnici. Pred poslopjem se je nabralo več tisoč ljudi, večinoma delavcev, ki so protestirali proti izvedbi smrtne obsodbe s tem, da so prepevali cerkvene pesmi. Proč eksekucijo je prešlo notranje ministrstvo na tisoče protetnihih brzojav iz vseh slojev prebivalstva proti obešenju Smitha. A bilo je prekasno in smrtna obsodba se je izvršila.

Socijalna politika

Tisoč novih enodružinskih hiš v Pragi

Velika Praga pobija stanovanjsko bedo tako, kakor je edino uspešno. Od prevrata sem so se dvignila na Letni in v Vrsovicah cela predmestja novih hiš v usporjenih skupinah; zgradila je te hiše deloma praška občina, deloma država in so jih potem prevzeli proti odplačevanju državni nameščenci.

Najnovejši načrt za gradnjo tisoč malih stanovanjskih hišic v Strašnicah pri Pragi pa je ravno kar dovršila Vinohradská hranilnica. Skoraj neverjetno se zdi, pa je vendar res: Te hiše so namenjene onim, ki nimajo takih sredstev, da bi lahko takoj odšli večji znesek ali težje odplačilo, marveč zavorajo samo s rednimi mesečnimi prejemki. V doglednem času se bo začelo graditi v Strašnicah te enostanovanjske hiše; vsaka bo imela po eno veliko sobo, dve manjši sobi in vse potrebne pritlikline ter manjhen vrt. Za zvezo z mestom bo postavljena nova proga električne železnice; projektirana je tudi moderna kanalizacija.

Najzanimivejši pri tem je finančni načrt: Cena hišam bo povprečno 30.000 Kč. Polovico zneska za vsako hišo nudi vinohradská hranilnica v obliki posojila, ker bo hranilnica hiše sama gradila. Za ostanek pa se mora bodoči lastnik hiše pri tej hranilnici zavarovati s polico. Amortizacija in obresti bodo znašale na leto približno 3000 Kč. Po dovršeni amortizaciji postane hiša last dotičnega, a obenem prejme novi lastnik hiše od hranilnice tudi zavarovalno polico z njeno polno vrednostjo. Omogočena je torej prajzna hišica tudi takim, ki nimajo drugih prejemkov, kakor svojo mesečno plačo.

Načrt je izvršljiv in je tudi vse pripravljeno, da se izvrši. Tako v Pragi. Podobni načrt ima republika tudi na Slovaškem.

In ta način bi bil tudi pri nas edino sredstvo zoper stanovanjsko bedo. Izvršljiv jel

Optimalni delavni čas

V publikaciji Otona Lippmanna »Arbeitszeitproblem« je ustrnjena celo množina statističnega materiala iz vseh držav, tako, da je o delovnem času mogoče govoriti že prav zelo konkretno, a številkami.

Angleška statistika od l. 1848. do 1851. neizpodbitno pravi, da skrajšanje delovnega časa od 12 na 10 ali 10 in pol ure za produkcijo ni imelo kvarnih posledic. Nasprotno. Dokazano je, da je bila kvaliteta dela boljša in da se tudi dnevna produkcija pri nobeni formi mozdni zmanjšala. Daljšo dobo trajajoče nadurno delo ni prineslo nikakega efektivnega uspeha. Kapaciteta 10urnega akordnega dela je bila povsem enaka ali še večja od 12 urnega časovnega dela. — Iz statistike iz l. 1890. posnemamo, da tudi 9urni delovnik ni povzročil trgovskih zgub. V Zelnovih optičnih delavnicah se je pokazalo, da je 9urno delo v teko enega meseca bilo povsem enako 10urnemu delu. Ze iz tega izhaja, da je več kakor 9urni delavnik neekonomičen in na daljšo dobo brez praktičnega efekta. V angleških topilnicah se je produkcija l. 1912. zvišala za 14 odstotkov in to radi znižanja delovnega časa od 12 na 9 ur. Procentualno znižanju

Iz mednarodnega urada dela. Upravi

ni odbor tega urada je na svoji zadnji seji razpravljaj tudi o stikih z Rusijo. Sprejet je bil predlog predsednika urada Thomasa, da se stiki še ne iščejo s ozirom na nekatere izjave ruske vlade. Počakati se ima na ugodnejšo priliko. Predsedniku je bila dana v tem oziru popolna polnomoč. Zavržena je bila pritožba japonskih mornarjev radi kršitve mednarodne konvencije o posredovanju dela. Upravni odbor je ugotovil, da japonska vlada te konvencije ni kršila. To je bila prva pritožba radi kršitve mednarodnih konvencij. Upravni odbor je dalje razpravljaj o specialnih mornariških vprašanjih: o delovnem času na trgovskih ladjah, o inspekcijah na izseljenških ladjah, o higijeni na ladjah. Razmotrivo se je tudi o obratnih svetih in o plačanem dopustu. O teh točkah se ima razpravljati na prihodnji konferenci mednarodnega urada dela, ki se odprvi dne 19. maja 1925. Definitivni dnevni red pa se ni dočel. Določil se na seji upr. odbora dne 8. jan. 1925.

Georges Pourcel:

Ljubosumnost

Najprej ga je to zabavalo, potem mu je celo ugajalo, ker je kot domišljav, lep fant prišel na svoj račun: Melija, njegova žena, je bila ljubosumna. Kmalu po poroki je zahtevala, da spremeni svoj poklic. Bil je namreč zastavni zavarovalne družbe v nekem mestu na jugu, ki je spavalo v senci svojih mimoz. To je bil nevaren posel, pri katerem je moral preprečevati, zavajati in očarjati ženske še bolj kot moške. Kaj je ni bil ravno potomu svojega poklica Gaston izvojeval in ugrabil očetovskemu odporu, kakor navadno zavarovalno polico?

Ker ga ni mogla prilžiti ves dan pri sebi, mu je po resnem premišljanju izbrala poklic, ki je predstavljal najmanjšo nevarnost. Odločila se je za mesto pisarniškega vodje, ki je bilo prosto pri odvetniku Lapérouzeu. Stara, resna, dostojna firma, brez vsake tipkarice. Prvovrstne reference. Gaston bi bil tu kot doma.

Vsak večer ob petih je že stražila pri izhodu iz pisarne, ga zagrabila za roko in vella pod domači krov. Nemogoče, da se ji soprog izneveri, če ga nadzira na ta način.

Zaprtil soprog je začel polagoma čutiti, da ga to spona tišča. Njegovi prijatelji,

ki so spoznali, za kaj gre, so se mu pomilovalno smejali in sledili paru z ironičnimi pogledi. Eden izmed njih se je odločil in mu rekel neki dan:

— Nič več ne prihajaš igrat v kavarino, kot si imel navado . . . Ukloni si se!

On da bi se uklonil? Kakšno razžaljenje! Prečerno mu je odgovoril:

— Jutri priidem!

Težka je bila zmaga naslednji dan, a naposled je vendarle prekorajil prag kavarne: prekorajil ga je pa v spremstvu svoje soproge.

— Kamor greš, pojdem tudi jaz. mu je dejala s temno energijo. Ta bi bila lepa, da bi se zabaval z natakarcami ali poestnicami . . .

Stara Gastonova družba je precej slabo sprejela Melijo. Dražili so jo na najrazličnejše načine, iznaili so vse mogoče, da se je rešila, a zaman. Prišla je prva v kavarino, se vselila v kotu poleg okna, kjer je stala muzica za igranje, naročila malinovec in uprla svoje oči na drugo stran trga, na Lapérouzevo hišo, ter čakala, da začnejo odhajati uslužbenci.

Najprej ni imela dojma o kvartanju, a kmalu je prodrla v njega skrivnosti. Kot neizprosna in bistroumna priča je sledila z ostrim očesom igri, se vznemirjala, dajala nasvete, izdajala skrivnosti, kratka postala je nervozna,

Kako naj bi se rešili teh strašnih klešev?

Nekoga večera, ko njen soprog ni vstopil točno ob peti uri v kavarino, ji je dejal eden igralcev:

— Ali že veste novico? Gospod Lapérouze je vzel v službo tipkarico, veliko plavalasko, vitko in elegantno. Dobro bi bilo, da pazi!

Melita je hitro tekla v pisarno k odvetniku in našla Gastona v pogovoru s starim kasirjem, ki je imel krasno srebrno brado.

— Dragec, prišla sem pogledat, zakaj si se zakašnil.

— Službo imam do šestih, da, enkrat na teden: to je nova ureditev. Sedi na moje mesto pri kvartanju, dokler ne pridem.

Ko se je vrnila v kavarino, so jo hudomušno vprašali:

— Kakšna je plavalaska?

— Imenitna! je odgovorila smejlj.

In odločno je prišla za karto.

Tipkarica Lapérouzeovega urada je bila v resnici lepo dekle. Pod bujnimi zlatimi lasmi je imela polt kot mleko in kri. Njena usta so bila rdeča kot temna črna. Bilo je, kot bi mladost dihlila v to resno hišo. Gaston, uklenjen don Juan, je našel svojo nekdanjo živahnost in zgovornost bivšega zavarovalnega agenta se je spet zbu-

dila. Toda ko je spregovoril svoje prve ljubezenske besede, se je začela norčevati iz njega:

— Vaša žena! Vaša žena prihaja!

Pri teh besedah je postal ves blede in zelen.

— Aha, vidite, kot majhen poblaš ste, ga je dregnila kruta devojka. Dragi moj, vaša žena bi vam izpraskala oči in takega zločina nočem imeti na svoji vesti.

Tudi ona je vedela, v kakih okovih se nahaja. Kot vsi drugi je to dobro vedela. Vse mesto je govorilo o tem . . . A, slednjič se pa le otrse tega jarma! Preklinjal je svojo Melijo. Ob tej uri je sedela v kavarini in gledala, kako kvartajo. Mesto pa, da bi sledila igri, je nazila na vrata odvetnikove hiše. Sedela je tam tik za oknom, kot kak vohun in kuhala je svojo ljubosumnost. Kakšna katastrofa bi bila, če se ne bi točno ob uri pojavil za njenim stolom in dejal:

— Melija, tukaj sem!

— Hitro, dragi moj, tečite! mu je nagajivo dejala tipkarica.

Ljubil je to naduro, ki mu jo je prinašal vsak teden, to uro prijetnega samovanja s tipkarico. Prijazno se je večer prikradel v stari urad in skoraj ni bilo treba prižgati luči, tako zelo so žareli svetli njeni lasje.

— Priznajte, so ji je upal reči neki

dan, da zasluži moja Melija dobro lek-ojo . . .

— Gotovo! Toda ali ste vi možak, ki ji jo bo dal?

In res je imel toliko peguma. Toda ko je že prešlo precej časa, so ga možji zapustile. Pogledal je na uro:

— Sedem! Moj Bog, ura je sedem!

In moja žena me čaka že šestdeset minut v kavarini!

Premišljal je. Ali naj se upre jezni megere ali pa naj zbeži s svojo novo ljubeznjo v manj viharne kraje?

— Strahopetnež! ga je zhotla.

Ta udarec z bičem na njegov ponos mu je vrnil pogum.

— Grem tja in videla boš, kako se vede razdražen soprog napram svoji ženi!

Tekel je dol na ulico in z opotekajočim se korakom je stopil v kavarino in se zmuznil za Melijo. Z mrdlično reko je mešala karte in pot ji je kapal s čela. Nova strast jo je bila zgrabila in vse druge so izginile.

— Melija, je mlo spregovoril Gaston, tukaj sem . . . Ze celo uro!

Nenadoma se je obrnila in dejala sl-kajoče:

— Vraga, kaj se moraš vedno držati mojega krila!

— Pusti vendar svojo ženo v miru, stari ljubosumn! je dejal eden igral-cov.

(Prevel P. V. B.)

ALEKSANDER DUMAS ZVEŠTOBA DO GROBA (LA DAME DE MONSOREAU)

XII.

KAKO JE BUSSY NAENKRAT NAŠEL I SLIKO I ORIGINAL.

Lov je bil končan okrog četrte popoldne, in ob petih se je ves Pariz vračal v mesto, kakor da je kralj čutil željo vojvode Anžovskega in mu hotel ugoditi. Saj mu ne bi bil, če bi bil zares vedel za željo. Vračali so se pa naravnost skozi Faubourg Saint Antoine. Gospod de Monsoreau se je pod izgovorom, da mora takoj odpotovati in še poprej vse pripraviti za odhod, poslovil od kralja in princa in se je s svojim lovskim spremstvom odpravil proti Fromenteau.

Ko so jahali mimo Bastilje, je kralj opozoril svoje prijatelje, kako lepa, trdna in grozna je ta zgradba. S tem je hotel prikrito izraziti opomin, kaj jih utegne čakati, če bi se mu kdaj izneverili in postali njegovi nasprotniki. Mnogi so razumeli prikrito opomin in so takoj podvojili svojo hlinjeno udanost. Tačna pa je vojvoda Anžovinski stihla spregovoril Bussyju, ki je jahal poleg njega: „Glej na levo, Bussy, pogledj ono leseno hišo, ki ima na oglu

majhen kip Bogorodice, potem glej v isti smeri dalje in šteje štiri hiše dalje.“

„Dobro!“ pravi Bussy. „Torej peta hiša, prav ona, ki je nasproti ulici Sainte Catherine, ta je prava.“

Vidim jo dobro, monseigneur.“ Ko so prispeli do palače Anjou, je vojvoda izročil Bussyju ključ označene hiše in mu iznova priporočil, naj mu straže dobro strežijo. Bussy obljubi ponovno in se vrne najprej domov, glavo polno zmedenih misli.

„No?“ vpraša Rémyja. „Eh, jaz imam enako vprašanje, monseigneur,“ odvrne zdravnik. „Tudi nisi ničesar našel?“ „Hiša je nepristopna čez dan in ponoči. Sploh se pa nisem mogel odločiti, katera je prava. Tam je pet ali šest hiš, ki so si enake kakor jajce jajcu in stoje vse na kupu.“

„Potem sem bil jaz srečnejši kakor ti, dragi moj Haudouin!“ „Kako to, najmilostiviji gospod, ali ste tudi vi iskali hišo in se nisva srečala?“ vpraša zdravnik začudeno.

„Ne, jaz sem samo enkrat jahal skozi ulico.“

„Pa ste spoznali hišo?“

„Dragi prijatelj. Previdnost ima razna pota in sredstva.“

„Pa ste sigurni svoje stvari?“

„Ne pravim baš, da sem siguren, ali verjetnost je dana.“

„Pa kdaj izvem, da ste zares našli ono pravo hišo, katero sva iskala za vas?“

„Jutri zjutraj.“

„Pa me do takrat rabite?“

„Ne potrebujem vas, dragi Rémy!“ pravi ljubeznjivo Bussy.

„Pa vsaj oprezni bodite, dobri moj gospod!“ prosi Rémy.

„O, priporočilo je nepotrebno, se le-ta zasmije, „jaz sem znan kot zelo oprezen mož.“

Ob osmih zvečer se je Bussy do zob oborožen, dal v nosilnici prenesti do kraja ulice Saint Paul, potem izstopi in odide v ulico Sainte Catherine, do konca in potem do označene hiše. Ko prispe tja, je že ura odbila deveto. Tu postane ter se stisne v temen kot ulice na oprezovanje.

Kakih deset minut jedva tako stoji in oprezuje, ko zapazi, da sta prijahala dva konjenika skozi vrata Bastilje. Pred dvorcem s stolpi se ustavita, eden razjaše in drugemu vrže uzde. Drugi, brezdvomno sluga, odjaše, in prvi stoji na mestu ter odhajajočega spremlja s pogledom in čaka, dokler ni izginil okrog ogla. Potem se obrne in odide proti hiši, nad katero je stražil Bussy.

Nekoliko korakov pred hišo se neznanec okrene in obhodi velik krog okrog hiše, pri tem pazljivo gleda po ulici dol in gor in ko ne zapazi nikjer nič sumljivega, se okrene zopet proti vhodnim vratom ter izgine vanje.

Bussy je slišal šum vrat in ključavnice, ki se je za vstopivšim zaklenila. Nekaj časa je še počakal, če bi morda tajinstveni neznanec ne bil postal za rešetko in prežal izza nje, iz previdnosti, ker je že poprej toliko kazal. Ko pa je prešlo nekoliko minut, se Bussy odloči, stopi iz svojega skrivališča, prekorači ulico, izvadi svoj ključ, si odpre vrata in jih zopet za seboj brez šuma zapre. V hiši je. Potem se obrne in ugotovi, da je to zares verjetno ona rešetka, skozi katero je predvčerajšnjim gledal Quélusa. Polagoma stopa Bussy potem po lesenih stopnicah in zares najde vrata na vrhu stopnic, na desni. Tukaj se ustavi. Vznemirjen ali razburjen je in čuti, da mu drgetajo kolena... obenem pa je zaslišal glas, ki je v sobi rekel ukazovalno: „Jerica, recite gospej, da sem jaz tu in da hočem vstopiti!“ Takoj zasliši Bussy odgovor ogovorjene služkinje: „Izvolite v salon, milostivi gospod, gospa bo takoj blagovolila priti.“

Potem se zasliši šum vrat, ki se zapirajo.

Med dobrimi najboljši so:

Pfaff' šivalni stroji

za rodbino, obrt in industrijo.

Večletno jamstvo. Pouk v vodenju brezplačen. Solidne cene in ugodni plačilni pogoji.

Ljubljana **IGN. VOK** Novo mesto
Sodna ul. 7. Glavni trg.

Tovarna vijakov

Splošne stavbene družbe, Maribor
Aleksandrova cesta 12.

2801/a

Vijaki za les vsake vrste in vsake velikosti, zakovice za pločevino iz železa, bakra, medenine in aluminija.

„VINARIA“

dolga leta družba vinogradih v Ptou
priporoča vinskim trgovcem in gostilničarjem svojo bogato zalogo izbornih
halozkih in ljutemarskih vin

po zelo ugodnih cenah. 2038/a

Barvne trakove,

„karbon-papir-indigo“
L. BARAGA, LJUBLJANA,
Štefančeva ul. 6/1.

SALAMA

prve vrste, nova reba posve sreča

dobro va se svuda

Prva hrvaška tovarna salama, sušena mesa i masti

M. Gavrilović-a sinovi, d. d.

Petrijaja. 1034/a

Generalno zastopstvo za Slovenijo:

R. Bunc in drug

Ljubljana, Celje, Maribor.

Šentjanski

premog

vseh vrst in vsako množino, v čisto opranem stanju nudi, za takojšnjo dobavo

Prodajni urad šentjanskega premogovnika

AND. JAKIL

Ljubljana, Brekov trg 10. 1013/a

TALMONE ČOKOLADA

IPAK NAJBOLJA

Glavno zastopstvo in skladišče po tovarniški ceni

TEL. 8-99 **RADE KUNDIČ,** Zagreb, Samostanska ul. 1.

Mnogo denarja si prihranite

ako si nabavite čevlje in nogavice,

ki jih ima v zalogi trdnja

Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1.

Nogavice, svilene flor 38 Din.

POSREDOVANJE

Vsled opustitve trgovine razporedjam vaskovratno srebrnino, zlatnino kakor: ure, zapesnice, uhane, prstane, ure budilke itd. — Posebno priporočam tedno orodje v kasetah (Besteck) kakor tudi lepa darila za žene in seveste po znatno znižanih cenah. Zadržajte ponudbo! Ogledjte si izložbo!

Jos. Šelovin-Cuden

Ljubljana, Mestni trg št. 13.

Krompir kifelijar

7044/a in vsako divjačino

kupuje

IVAN FEUER, Zagreb, Trg I br. 11.

Interurbanski telefon 23-45.

Razpošilja pitane goske po 36 Din za kg.

Izšla sta oba dela

Poslednji dnevi

Pompejev

eden najznamenitejših romanov svetovne literature.

I. del (355 strani), broš. Din 30.—, vez. 36.—

II. del (280 „ „ „ 26.—, „ 32.—

Naročila sprejema:

Zvezna knjigarna v Ljubljani

7349a Marijin trg št. 8.

Poirtim srem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša iskreno ljubljena mati, gospa

Vincencija Goričar roj. Vošnjak

danes, dne 15. decembra ob 3. uri popoldan, previdena s sv. zakramenti za umirajočo, v 85. letu mirno v Gospodu zaspala.

Truplo drage ranjke se prepelje 18. t. m. ob 9. uri dopoldne iz Šostanja k večnemu počitku v Mozirje, kjer se vrši pogreb ob 11. uri dopoldne.

Šostanj, dne 15. december 1924.

Ana Peunik roj. Goričar, hči — **Franc Goričar,** **Ivan Goričar,** **Karol Goričar,** **Jože Goričar** in **Maks Goričar,** sinovi
Sinabe, vnuki, vnukinje, pravnuk

Zapustil nas je za vedno naš toliko ljubljani soprog, oče, gospod

Karel Zalokar

tovarnar in veleposestnik.

Zemeljski ostanki predragega se prepeljejo dne 16. decembra ob 3. uri iz mrtvašnice na starem pokopališču na glavni kolodvor.

Pogreb bo dne 17. decembra ob 3. uri popoldne pri Sv. Križu v Ljubljani, kjer položimo pokojnika v lastno rodbinsko rakev k večnemu počitku.

V Mariboru, dne 15. decembra 1924.

7361/a

Ema Zalokar,
soproga.

Ostali sorodniki.

Boris, Sonja,
otroka.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.
Brzotjavke: Kredit Ljubljana - Telefon 40, 457 in 548